

gương mặt tình yêu

HƯƠNG THU *biên soạn*

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

LỜI GIỚI THIỆU

Tuổi thanh xuân là lứa tuổi tràn đầy sức sống, tuổi của những ước mơ và cống hiến. Tuổi thanh xuân cũng là tuổi của tình yêu, nhiều bạn trẻ ngỡ ngàng, băn khoăn khi đứng trước ngưỡng cửa của tình yêu: Mình đang yêu chưa? Làm thế nào tìm được người bạn đời lý tưởng?...

Một tình yêu đúng đắn, chân thành sẽ giúp con người vươn lên, tiến bộ không ngừng. Trái lại, nếu đắm mình trong mối tình si, trong đam mê thì con người sẽ bị cản trở rất nhiều trong lao động sản xuất, công tác, học tập v.v...

Vậy thế nào là tình yêu chân chính? Làm thế nào tìm chọn được người yêu hợp với mình?... Cuốn «Gương mặt tình yêu» do một số giáo sư, bác sĩ và những nhà sư phạm, tâm lý học Cộng hòa dân chủ Đức viết, Hương Thu biên soạn sẽ giải đáp những câu hỏi đó cho các bạn nam nữ thanh niên.

Nhà xuất bản Phụ nữ trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

Từ bao đời nay con người đã nói đến tình yêu. Nhà thơ lớn nhất của dân tộc Đức V. Gơ-tơ cho rằng : « Yêu ... và được yêu -- điều sung sướng nhất ... Trên trái đất này ». Còn người được mệnh danh là ca sĩ của ái tình H. Hai-nơ cũng đã từng ca ngợi « những nỗi đau ngọt ngào » và « những niềm vui cay đắng » của tình yêu, có lúc ông còn định nghĩa « Tình yêu là bệnh đau răng trong trái tim ». Mỗi người nói đến tình yêu đều đi từ những kỷ niệm của trái tim mình, khi vui, khi buồn, tình yêu theo tâm trạng của con người mà thay màu đổi sắc. Người thì cho rằng tình yêu thuần túy chỉ là câu chuyện tình cảm không can hệ gì đến lý trí, kẻ thì bảo tình yêu là một sự viển vông, là một thứ « bệnh dịch » khó tránh, nhưng có người lại kêu lên thồn thức : « Ôi, vắng bóng tình yêu tôi làm sao mà sống được trên đời ! ». Riêng bác sĩ Sơ-lai thì khẳng định : « Trẻ em và người già có quyền được yêu, những người ở giữa có nghĩa vụ phải yêu ! »

Nhưng yêu ai ? Yêu như thế nào ? Làm thế nào để nhận dạng được tình yêu chân chính ? Bác sĩ Sơ-lai không nói gì hơn với chúng ta về chuyện đó. Chúng ta - như Gơ-tơ từng nói - là những người « sinh ra trong tình yêu, lớn lên trong tình yêu, và mất đi trong tình yêu », chúng ta vẫn đi tìm tình yêu. Có người đi suốt cuộc đời mình vẫn chưa hề được gặp, có người gặp được rồi nhưng lại để tình yêu tan biến mất, và từ bao đời nay, tình yêu luôn luôn là một sự kiện kỳ diệu nhất, khó cắt nghĩa nhất trong cuộc sống con người, tình yêu luôn luôn mới với

tuổi già và tuổi trẻ, luôn luôn là sự thôi thúc đối với tuổi thanh xuân... Và bao giờ cũng vậy, trên con đường đi tìm hạnh phúc, chúng ta thường chất vấn trái tim mình :

I. CÓ PHẢI ĐẤY LÀ TÌNH YÊU VÀ NGƯỜI TA MONG ĐỢI ?

Trong nhạc phẩm nổi tiếng của Môda « Đám cưới Phi-ga-rô » chúng ta được nghe anh chàng Chê-ru-bin hỏi khán giả, thực ra là hỏi các bà các cô về một chuyện riêng tư :

Nói cho tôi biết đi, thưa các bà các cô xinh đẹp, những người vốn hiểu biết, có phải... đấy là tình yêu đang bốc cháy trong tôi ? Ngày xưa trái tim tôi thanh thản nhẹ nhàng, sao giờ nhuốm nỗi đau và sợ hãi, lòng ngực tôi sao nóng lạnh bất thường, lúc bỗng thấy vui, khi thoáng nỗi buồn, và nỗi nhớ âm thầm giục giã tôi tìm đến những người đẹp ở nơi xa, và vì sao sự hạnh hạ ngọt ngào theo đuổi tôi cùng khắp, nói cho tôi biết đi, thưa các bà các cô yêu kiều, lòng tôi như bắt lửa, có phải là tôi yêu ?

Những điều Chê-ru-bin phân vân chắc chắn chúng ta có thể lý giải được. Nhưng trước hết, muốn biết có phải Chê-ru-bin đang yêu hay không, chúng ta hãy cùng nhau tìm hiểu và xác định xem tình yêu là gì và làm thế nào để có thể nhận dạng được tình yêu.

Trong cuộc đời mỗi người, sớm hay muộn chúng ta đều phải trả lời câu hỏi đó và thực chất là phải giải đáp hai vấn đề lớn có ý nghĩa quyết định đối với tương lai và hạnh phúc của chúng ta — Ta có thực sự yêu người ấy hay không, và người ta yêu có thực sự yêu ta không ?

Thật đáng ngời ca thay những ai có thể trả lời thật rõ ràng những câu hỏi trên đây ! Bởi vì cái cảm giác : có

lẽ đây là mối tình thực sự rất có thể chỉ là một ảo ảnh, một sự tự đánh lừa. Và nếu ta xây dựng hạnh phúc trên cảm tính thì hạnh phúc của đời người rất bấp bênh. Vì vậy, khi chọn bạn đời, *lý trí* giữ một vai trò rất quyết định. Hay nói khác đi, chúng ta muốn nói đến một *tình yêu theo lý trí*. Đương nhiên ở đây chúng ta không đề cập tới những quan niệm về tình yêu và hôn nhân trong xã hội cũ, nói đến tình yêu nhưng đồng tiền là quyết định, nói đến hôn nhân nhưng thực chất người phụ nữ bị khinh rẻ, ruồng rẫy, bị coi như những đồ vật, như một thứ tiện nghi trong gia đình. Chúng ta muốn nói đến tình yêu chân chính thực sự của con người, muốn nói đến một sự trao tim, trao tình thực sự xứng đáng với danh hiệu con người.

Và tất nhiên : chỉ có những ai *hiều biết* tình yêu mới được hưởng tình yêu thực sự !

Nhưng đề *hiều biết* tình yêu không có nghĩa là phải sẵn đuôi triền miên những kỷ niệm với hy vọng may ra tìm được một người yêu thực sự. Có lẽ các bạn sẽ không nhất trí với cách tìm bạn đời sau đây :

« *Tôi tên là Hên-ga, năm nay 20 tuổi, cách đây một năm tôi đã yêu một người bạn trai. Nhưng tôi nghĩ có lẽ mình sẽ hành động một cách vô nghĩa, nếu như cứ ngồi chờ đợi ngày anh ấy trở về, vì anh ấy đi làm nghĩa vụ 3 năm. Cách đây không lâu tôi có dịp làm quen với một bạn trai khác, tôi rất mến anh ấy và anh ấy cũng đề ý nhiều đến tôi. Chúng tôi hứa hẹn sẽ viết thư cho nhau. Gần đây nhất tôi lại quen được một người bạn trai thứ ba, người này có lẽ là con người lý tưởng hợp với trí tưởng tượng của tôi. Ngay từ phút đầu tiên hai chúng tôi đã cảm thấy mến nhau và chúng tôi đã không giấu nổi những tình cảm của mình. Chúng tôi cũng đã hứa hẹn viết thư luôn cho nhau. Anh ấy hẹn sẽ tìm cách tới thăm tôi luôn. Thưa các bạn, bây*

giờ thì tôi không biết mình nên làm như thế nào, có lẽ tốt nhất là tôi cứ duy trì quan hệ thư từ với cả ba người để chọn cho mình một người thích hợp nhất. Ý kiến của các bạn?

Hên-ga »

Trên đây là một trong những lá thư gửi tới tòa soạn báo *Thế giới trẻ* tham gia cuộc thảo luận « *Bốn mắt nhìn nhau* » do Đoàn thanh niên tổ chức. Chúng ta thấy rõ nỗi băn khoăn của Hên-ga đồng thời cũng có thể nói thẳng với Hên-ga rằng : Bạn gái ơi, bạn lầm rồi, tình yêu không phải là trò chơi ú tim, không phải là một sự rủi may của định mệnh. Tình yêu đòi hỏi ta phải nghiêm túc. Ai nghĩ rằng càng có được thật nhiều người yêu càng dễ chọn được bạn đời, người ấy sẽ thất vọng. Bởi lẽ, đi tìm tình yêu như thế thì có khác chi một người bịt mắt thò tay vào một cái túi đựng đầy những viên bi màu sắc và cố sức tìm lấy một viên bi màu vàng duy nhất ở trong đó. Tất cả những viên bi chạm tay vào đều giống nhau, nhưng chỉ có một viên bi vàng mà thôi. Không có phép thần nào giúp một người bị bịt mắt quờ quạng được một trái tim vàng đâu bạn ạ. Hay nói khác đi, muốn tìm được tình yêu, chúng ta phải nhận biết được tình yêu, phải biết được *Gương mặt của tình yêu*, nghĩa là ta phải *nhìn thấy* nó chứ không thể chỉ *cảm thấy* nó. Nếu không ta sẽ khó lòng tránh khỏi nỗi đắng cay khi rời đây cuộc đời mở mắt cho ta và ta *nhìn thấy* mình lỡ bước. Vậy nên chúng ta phải học cách phân biệt tình yêu với những tình cảm khác mà ta lầm tưởng là tình yêu. Muốn thế chúng ta cần biết được những đặc điểm của tình yêu để xác định tình cảm của mình, điều này cũng có nghĩa là giúp cho Hên-ga soi xét lại mối quan hệ của cô với những ba người đàn ông cùng một lúc. Vậy *đặc điểm chủ yếu của tình yêu* là gì ?

Một là : Tình yêu không phải là một trạng thái tình cảm đơn thuần như sự hăng khởi chẳng hạn, mà nó là một dạng tình cảm đặc biệt hướng vào một đối tượng nhất định, trong quan hệ lứa đôi thì tình cảm đó hướng vào một người khác giới tính, hoặc như các nhà khoa học nói theo ngôn ngữ trừu tượng và khách quan của họ thì đó là tình cảm hướng vào *đối tượng yêu*.

Tình cảm ấy, hay nói đúng hơn là cái cảm giác kỳ lạ ấy cũng có những nét chung với những cảm giác khác của con người. Ví dụ như chúng ta có thể khát khao một cuốn sách, một bộ phim hay một bản nhạc, và chúng ta tìm mọi cách để thỏa mãn nhu cầu đó, chúng ta đến thư viện đọc sách, cố công xếp hàng mua vé để xem phim hoặc « săn tìm » cho bằng được bản nhạc mà ta yêu thích. Tất cả những cảm xúc có định hướng như vậy đều có một nét chung : đó là nhu cầu đòi hỏi phải được thỏa mãn và chúng ta tìm mọi cách thỏa mãn nhu cầu đó, nghĩa là tìm cách *đón nhận* các đối tượng ước muốn vào con người mình, đối tượng vật chất cũng như đối tượng tinh thần. Đón nhận vào ta những gì ta ước muốn đó chính là đặc điểm chung cho tất cả những cảm xúc có mục đích.

Tuy nhiên, tình yêu là một trường hợp ngoại lệ ; mặc dù trong tình yêu sự đón nhận vào mình nhằm thỏa mãn nhu cầu của mình cũng giữ một vai trò quan trọng. Chả thế mà chúng ta lại mừng rỡ khi được gặp con người ta yêu mến, được đón nhận sự triu mến và gần gũi của người đó, và nếu như có thể được, ta còn muốn người ta yêu gần ta, gần ta hơn, hơn nữa kia ! Nếu như vì hoàn cảnh nào đó mà ta chưa được gần để đón nhận niềm vui, thì lòng ta băng khuâng, nhớ nhung, chờ đợi... Ước vọng ấy cũng thể hiện rất rõ trong câu ca Đức mà mọi người đều quen thuộc :

*Giá em là một con chim
Có đôi cánh sẽ bay tìm anh ngay,
Vì chúng chẳng có cánh bay
Nên em phải đứng nơi đây một mình...*

Đôi khi chúng ta còn được nghe câu nói : nàng thích chàng đến nỗi muốn nuốt chửng cả chàng ! Thực ra đó chỉ là cách diễn đạt một tâm trạng, một ý muốn cháy bỏng muốn đón nhận vào mình tất cả con người yêu thương ấy, muốn hai người hóa thân, hóa hồn thành một nguồn hạnh phúc bất tận, hạnh phúc trong mọi lúc mọi nơi, trong mọi hoàn cảnh buồn vui của đời người.

Nhưng khác với những tình cảm khác, trong tình yêu, sự đón nhận bao giờ cũng gắn bó keo sơn với nhu cầu trao tặng, với ước vọng muốn chăm lo đến người ta yêu và chia sẻ cuộc sống của mình với người đó, muốn « niềm vui chia đôi, niềm vui nhân đôi, nỗi khổ chia đôi, khổ với một nửa ». Đón nhận và trao tặng, cho và nhận, sống cùng nhau và sống vì nhau, đó chính là một trong những đặc điểm chủ yếu của tình yêu và phân biệt nó với những tình cảm khác.

Không phải bây giờ chúng ta mới biết đến mối quan hệ kỳ diệu này của tình yêu. Các nhà thơ nhà văn từ cổ chí kim đều đã coi tình yêu là một đề tài không bao giờ cạn và tìm mọi cách thể hiện mối quan hệ qua lại tuyệt vời đó của con người. Trong một bài thơ cổ viết ở thế kỷ XII ta cũng thấy sáng tỏ mối quan hệ đó :

*Em là của anh, anh là của em
Hãy tin, anh nhé, hãy tin
Trái tim em cửa đã khóa chặt rồi
Em nhốt anh trong đó suốt cuộc đời.*

Muốn nhất người yêu mãi mãi trong tim mình thực ra đó là cái ước vọng được đón nhận vào mình đối tượng yêu vĩnh viễn, muốn mãi mãi có nhau để được sống vì nhau, để được cho và được nhận, để trao tim và nhận lại một trái tim.

Tuy nhiên khi nghiên cứu mối quan hệ giữa *cho và nhận* trong các phạm trù tình cảm khác, chúng ta thấy nó rất khác nhau. Chẳng hạn, tình yêu của người mẹ thể hiện ở chỗ sống vì con, còn người con thì cố tận hưởng những gì mẹ trao tặng và sống cùng mẹ. Ở đây người mẹ trao tặng là chủ yếu, người con đón nhận là chính. Ai sống vì người khác, người ấy *cho* là chính, ai sống cùng và sống nhờ người khác người ấy *nhận* là chủ yếu. Điều này không những chỉ có ý nghĩa trong tình mẹ con mà cũng rất quan trọng trong quan hệ lứa đôi. Đương nhiên, ngay trong cả những lứa đôi và những cặp vợ chồng khác nhau, chúng ta thấy mối quan hệ giữa trao tặng và đón nhận cũng rất khác nhau. Không những thế, trong các chế độ xã hội và giai cấp khác nhau, mối quan hệ này cũng rất khác nhau. Nhìn lại một chút xã hội tư sản đã vĩnh viễn bị xóa bỏ trên đất nước CHDC Đức, chúng ta sẽ thấy rõ điều đó :

Khi giai cấp tư sản mới trỗi dậy và còn giữ vai trò tiến bộ trong lịch sử thì vợ chồng vẫn còn là một cộng đồng chung sống thực sự, ví dụ như trong những gia đình làm nghề thủ công, hai người cùng hành nghề, cùng có những nghĩa vụ và công việc nhất định, thì mối quan hệ giữa *cho và nhận* còn như nhau. Nhưng tới lúc giai cấp tư sản đã mạnh lên, nắm được mọi quyền lực và trở thành đại tư sản, không tự lao động mà sống bằng sức lao động của người khác thì mối quan hệ này đã chuyển dịch. Người chồng với tư cách là *người nuôi dưỡng* gia đình càng ngày càng trở nên con người chỉ biết đón nhận,

còn người vợ chỉ biết trao tặng. Ngày nay mối quan hệ này còn tồn tại trong một số gia đình chúng ta. Đức ông tới công sở, kiếm ra tiền và vì vậy « có quyền » đòi hỏi mọi sự chăm sóc của người vợ, buộc người vợ phải hy sinh những nhu cầu của cuộc sống chính mình. Đi làm về, anh ta nhận được từ tay vợ đôi giày đi trong nhà, được đẩy vào sau lưng cái gối đệm cho êm và khi ngồi vào bàn ăn thì được hưởng những miếng ngon nhất. Anh ta như một thứ ông chủ mà toàn gia phải phụng dưỡng.

Cùng với sự suy tàn của xã hội tư sản, hôn nhân cũng tàn theo. Không ai có nghĩa vụ gì nữa. Mọi việc đều có kẻ hầu người hạ và các nhân viên đảm nhận. Người ta chỉ sống trên sức lao động của người khác. Người ta sống cạnh nhau, mỗi người theo một cách riêng của mình và hưởng lạc theo cách riêng của mình. Chồng có cuộc sống với tình nhân của chồng, vợ có đời tư với người tình của vợ. Vợ chồng không còn gì để tặng nhau, để cho và để nhận như nhau, cái duy nhất chung nhau là cùng rút tiền chung một tài khoản và cùng nhau xuất hiện trong những dịp phải công khai xuất hiện « như một cặp vợ chồng » thực sự. Mối liên hệ giữa vợ chồng là đồng tiền và, nếu có thể dùng đồng tiền để mua lấy sự thỏa mãn những nhu cầu của bản năng thì đó chính là giai đoạn cuối cùng trong quan hệ vợ chồng tư sản.

Chúng ta đã vượt qua thời đại của chủ nghĩa tư bản, nhưng ảnh hưởng của nó chưa phải là đã hết. Vì vậy chúng ta có trách nhiệm góp phần xóa bỏ những tàn dư của lối sống cũ. Chúng ta hãy cùng nhau kiến tạo một mối quan hệ mới và cao đẹp trong tình yêu. Theo ý kiến chung thì ngày nay trong quan hệ vợ chồng sự *trao tặng* và *đón nhận* phải giữ thế cân bằng trong cán cân tình cảm của mỗi người, mỗi người phải trao tặng cái tốt nhất của chính mình cho người khác và vui sướng nhận của

người đó những gì tốt đẹp nhất cho mình. Tuy nhiên, cho hơn một tý hoặc nhận ít hơn một chút, đó không phải là điều hệ trọng mà cái chủ yếu quyết định vẫn là: cả hai bên sẵn sàng và vào bất kỳ lúc nào hay bất cứ ở đâu cũng vậy, luôn luôn sẵn sàng sống vì nhau. *Vì nhau*, đấy chính là phương châm mẫu nhiệm của tình yêu !

Hai là : Tình yêu là nguồn sức mạnh và có tác động đến toàn bộ cuộc sống, hành động và sức sáng tạo của chúng ta. Tình yêu biến đổi con người thành một con người mới. Khi yêu, chúng ta sống lạc quan hơn, những chuyện bực mình nhỏ nhen của đời thường chúng ta dễ vượt qua, mọi khó khăn không làm ta chùn bước, vì chúng ta biết rằng có một người ở bên cạnh chúng ta, hiểu chúng ta và luôn luôn là sự tin cậy của chúng ta. Cái cảm giác luôn luôn có một người thân yêu ở bên mình chi phối mọi hành động của chúng ta, làm cho cái khó trở nên dễ dàng hơn, cái không thể chịu đựng được có thể chịu đựng được và cái đẹp lại càng đẹp hơn nữa.

Đó chính là điều đặc biệt quan trọng và có ý nghĩa lớn lao của tình yêu đối với những con người trẻ tuổi. Nhưng tiếc thay những người làm công tác giáo dục và nhiều bậc cha mẹ lại không hiểu theo tinh thần đó mà cho rằng « tình yêu » ngăn cản bước phát triển của người thanh niên và lái người thanh niên trệch khỏi những nhiệm vụ cần giải quyết.

Thực ra không phải thế. Cái cản trở sự phát triển của thanh niên không phải là tình yêu mà là một dạng tình cảm khác chúng ta tưởng lầm là tình yêu. Một con người đương yêu thực sự chính là con người đương vươn tới những năng suất cao, đương phát triển nhanh hơn, tốt hơn và tập trung hơn vào những nhiệm vụ trọng đại của đời mình.

Điều này cũng dễ hiểu : Tình yêu không những chỉ mang lại cái cảm giác có nhau mà còn thể hiện ở cả ý nguyện muốn sống cùng nhau và cùng nhau trải qua những kỷ niệm. Một người đang yêu thường nhìn cuộc đời với hai đôi mắt và trao đổi mọi suy tư, mọi ý nghĩ của mình với người mình yêu mến. Người ấy nhận thức thế giới sâu xa hơn, toàn diện hơn và hầu như mỗi ngày đều khám phá ra những điều mới mẻ. Người ấy muốn mình xứng đáng với người mình yêu, muốn mình là một con người đầy giá trị (vừa đáng được yêu vừa có nhân cách) và muốn trao tặng người yêu những gì tốt đẹp nhất của mình. Điều đó đòi hỏi phải phát triển những cái tốt, bởi lẽ người ta chỉ có thể đem tặng những gì người ta có. Ai yêu, người ấy đều muốn vươn lên để giành lấy sự tôn trọng của người mình yêu. Và muốn được người yêu tôn trọng thì phải phát huy những mặt tốt và tích cực, đồng thời kiểm chế hoặc cố sửa những gì chưa tốt đẹp, chưa đáng yêu, đáng tôn trọng. Vì thế chúng ta cũng có thể nói rằng : tình yêu là một nhiệm vụ cao đẹp mà việc giải quyết nhiệm vụ đó đòi hỏi chúng ta phải hiến dâng trọn vẹn con người mình và tất cả đời mình. Bạn hãy nhớ câu thơ sau đây của F. Ruy-khe :

Có mang trao tặng cuộc đời

Mới mong nhận được của người trái tim

Tình yêu thật là đẹp và sức mạnh của nó thật kỳ diệu. Chả thế mà người đời nói rằng « tình yêu có sức mạnh thiên thần », có « sức gây mê huyền bí » hoặc như Go-tơ nói : « Tuổi trẻ là tuổi chuẩn choáng lòng không cần đến rượu vang ! »

Tuy thế, dù tình yêu thật bí ẩn và huyền diệu, dù không có ngọn lửa nào, không có lò than nào cháy rực hồng bằng mối tình thắm kín trong tim, thì hạnh phúc của hai con người vẫn là cụ thể, vẫn bám rễ trong cuộc đời

và vẫn phải được tôi luyện trong than hồng của cuộc sống. Một người dương yêu là một người dương say, say trong tỉnh, tỉnh trong say, và dù chàng hay nàng có ồm tương tư đi chăng nữa thì — như giáo sư đại học, tiến sĩ Sơ-vax đã nói : — Ồm tương tư cũng là một biểu hiện sức khỏe rạng rỡ nhất ! Nói về cái sức mạnh kỳ lạ của tình yêu đối với con người, nhiều nhà văn nhà thơ CHDC Đức đã đề cập tới trong các tác phẩm của mình. Đề minh họa rõ hơn cho những điều chúng ta vừa bàn đến, có lẽ tốt nhất là mời các bạn đọc một đoạn văn của nữ văn sĩ M.Nôi-man viết về vấn đề này. Đây là đoạn tâm sự của một người đang yêu :

... Trước kia, tôi vẫn nghĩ rằng tôi hiểu được thế nào là niềm vui. Nhưng thật ra, tôi chưa biết niềm vui, tôi chỉ tiên cảm thấy niềm vui mà thôi. Tôi vẫn nghĩ rằng mình biết thế nào là một ngày đẹp. Tôi vẫn ngỡ mình hiểu thế nào là một cái cây, một ngọn cỏ, một áng mây trôi hay một con đường vắt qua cánh rừng. Nhưng rồi tôi vỡ lẽ : cho đến ngày hôm ấy, tôi chưa hề nhìn, chưa hề biết, chưa hề cảm nhận được một cái gì thực sự. Tất cả như ở phía sau một cánh cửa khép hờ, và tôi đã nhìn thoáng qua kẽ hở. Thấy một đốm nắng trên con đường trước mặt, tôi chỉ cảm thấy niềm hy vọng sẽ có ngày nhìn thấy nó thực sự. Tôi ngắm nhìn một cái cây, nhìn cành, nhìn lá và tự bảo : đấy là một cái cây. Sẽ có lần tôi bình tâm , ngắm kỹ cái cây ấy. Tôi nhìn thấy chim bay — kìa trông, đàn chim bay. Nhưng mà nhìn thấy con chim bay thực sự đề mà am hiểu và xúc cảm được với cánh bay ấy, tất cả điều đó tôi chưa hề biết — cho đến ngày hôm ấy. Với con người, tôi cũng có cái nhìn như thế. Tôi bảo một người là đẹp hay là xấu, thông minh hay ngu dại, ít ra tôi cũng tưởng là mình đã biết, đã tỏ tường. Nhưng không, tôi không nhìn thấy nhân cách của con người... Tôi không biết tới những cảm xúc của con người đối với cuộc

đời, không biết tới những sự vật lộn với mình, tự khẳng định mình và sự trưởng thành của con người. Tôi cứ lang thang khắp đó đây như một kẻ đi bộ nhưng không cảm thấy trái đất dưới chân mình. Vậy mà tôi không biết làm thế nào để đi đứng cho vững... Cho đến ngày hôm ấy, lần đầu tiên tôi thấy mình hạnh phúc. Chưa bao giờ tôi thấy mình lại hạnh phúc đến như thế! Sáng ra, tôi tỉnh dậy với một cảm giác thật mới lạ, với một niềm hân hoan chưa bao giờ có được trong tôi... Sống bên nhau, hai chúng tôi không đơn thuần chỉ là anh với em. Hai chúng tôi, người nọ lớn thêm bởi người kia, và cả hai phong phú hơn hai cuộc đời riêng lẻ...

Chắc chắn chúng ta không bàn luận gì thêm về những điều nhân vật của Nôl-man tâm sự. Nhà văn đã nói lên một đặc điểm rất quan trọng của tình yêu, đó là : chỉ khi nào mối quan hệ lứa đôi có *tác động tích cực đến sự phát triển* của hai con người chung cuộc thì lúc đó mới có được tình yêu chân chính, hay nói khác đi : Tình yêu chân chính là tình yêu thúc đẩy con người tiến bộ, là động lực đưa hai người yêu nhau vươn tới những giá trị cao hơn trong mọi lãnh vực của đời sống. Hai người thực sự yêu nhau — đấy là hai con người mà « *người nọ lớn thêm bởi người kia, và cả hai phong phú hơn hai cuộc đời riêng lẻ* ». Và đấy chính là đặc điểm thứ hai của tình yêu.

Ba là : Chúng ta không phải yêu bất kỳ ai chúng ta gặp trên đường đời. Chúng ta chỉ yêu một con người nhất định. Trường hợp hai người đàn ông cùng yêu một người đàn bà và ngược lại hai người đàn bà cùng yêu một người đàn ông với mức độ da diết như nhau hoàn toàn không có hoặc rất hiếm có trong cuộc sống, nhưng chính vì thế mà chúng ta thường thấy trong những cuốn tiểu thuyết và những bộ phim rẻ tiền.

Giải thích đặc điểm này của tình yêu không khó lắm : mỗi người chỉ yêu một người hợp với mình và sự thật rõ ràng là không có ai giống ai cũng như không bao giờ có hai con người hoàn toàn giống nhau, do đó không thể có một người nào đó hoàn toàn phù hợp với hai người khác nhau để được hai người ấy cùng yêu với mức độ da diết như nhau. Dân gian cất nghĩa đặc điểm này rất đơn giản : — « Nồi nào úp vung ấy ». Nhưng làm thế nào tìm được con người thích hợp nhất với ta ?

Trước khi tìm cách trả lời câu hỏi này, mời các bạn đọc một vài bức thư tham gia cuộc thảo luận « *Bốn mắt nhìn nhau* ».

Thư của Ma-ti-na : Cuối năm vừa rồi tôi tìm hiểu một người. Mọi sự đều như ý. Nhưng bỗng một hôm anh ấy nói với tôi : « Anh mến em, nhưng anh không yêu em ». Tôi choáng váng cả người. Tôi biết anh ấy không có một bạn gái nào khác. Các bạn trai cũng xác nhận như thế. Tôi cũng không làm điều gì để anh ấy phát ý dẫn đến chuyện xa nhau. Tôi yêu anh ấy, nhưng hiện giờ không biết làm thế nào. Đối với tương lai, tôi như người mất hướng. Các bạn giúp tôi với !

Thư của Đô-rit : Tôi làm quen với một người bạn trai cách đây một năm rưỡi. Chúng tôi đến với nhau vì cùng có sở thích xem phim và đọc sách. Hai chúng tôi rất hiểu nhau, ít có chuyện xích mích xảy ra. Tôi rất tin rằng hai chúng tôi ý hợp tâm đầu với nhau, và mặc dù chưa có lần nào chúng tôi cùng nhau nói đến những dự kiến cho tương lai, nhưng tôi thầm nghĩ thế nào hai chúng tôi cũng sẽ trở thành một đôi... nhưng vừa rồi bạn tôi bảo chúng tôi không hợp nhau, tính tình hai người quá khác nhau... Các bạn ơi ! Chẳng lẽ tình cảm chóng tan vỡ thế ư ?

Thư của Ka-rin : Tôi 21 tuổi và kết bạn với một người « say tôi như điên ». Từ nhiều tháng nay chúng tôi vẫn đi lại với nhau và nói chung chúng tôi hiểu nhau. Tôi thấy mến anh ấy. Tôi tin rằng tình yêu nồng nàn của anh ấy có thể thôi' lên trong tôi một tình yêu như thế, vì tôi là « người lý tưởng » của anh ấy, như anh ấy nói. Nhưng đến nay tôi không thấy tình cảm của mình dành cho anh ấy mãnh liệt hơn chút nào. Vậy xin hỏi các bạn tôi có nên tiếp tục giữ quan hệ với anh ấy hay không ?

Thư của Ma-ti-na, Đô-rit và Ka-rin tuy tình tiết có khác nhau, nhưng nhìn chung chúng ta có thể thấy rõ rằng : ba người bạn gái ấy đều hoang mang trước tình yêu, người thì thất vọng vì không được yêu, người thì bị quan vì vỡ mộng, còn thì băn khoăn không biết có nên yêu một người mà lòng mình còn cảm thấy « dửng dưng » hay không.

Hay nói một cách khác : Ba bạn gái ấy vẫn chưa gặp người bạn đời thích hợp. Nhưng người ấy ở đâu và làm sao mà tìm được ?

Chúng ta là những người đi tìm hạnh phúc. Chúng ta không thể trông chờ vào một sự, rủi may. Cho dù hạnh phúc là một khái niệm rất chung đi nữa thì với mỗi người, mỗi hoàn cảnh, hạnh phúc vẫn là một điều rất cụ thể. Chẳng hạn người đang đói có thể coi được ăn no là một hạnh phúc, người đi lâu ngày trên sa mạc cháy nắng gặp được một ốc đảo cũng thấy mình « thật hạnh phúc », còn hạnh phúc đối với những người đương tuổi yêu đương là tìm được một người cùng « nhịp đập với trái tim » mình, đề yêu và được yêu. Nhưng trên con đường tìm đến với người ta sẽ yêu, chúng ta luôn luôn phải tỉnh táo đề nhìn và đề tìm. Nếu không, ta sẽ như một người thợ săn tự bịt mắt mắt mình rồi sờ sững, vãi đạn khắp cánh rừng, hy vọng bắn trúng một con

thú. Kết quả : hoặc là không được gì, hoặc chẳng may có bắn trúng đi nữa thì anh ta cũng không biết là nai vàng hay thỏ đế. Trong tình yêu cũng vậy. Những người vung vãi tình cảm của mình đâu phải là những người biết yêu, biết thụ hưởng cuộc sống. Một người đi tìm hạnh phúc bao giờ cũng hình dung thấy trước niềm hạnh phúc mà mình hằng mong đợi. Trong tình yêu, chúng ta cũng nói đến một khái niệm đã quen thuộc với nhiều người, đó là *người yêu lý tưởng*. Hình ảnh này chính là sự hình dung của chúng ta về người bạn đời của chúng ta mai sau. Nó là hình tượng dẫn lối cho chúng ta tìm đến với hạnh phúc của tình yêu. Xét về thực chất, người yêu lý tưởng chính là một người mẫu, một con người được khắc họa nên bởi trí tưởng tượng của mỗi người. Có bao nhiêu trái tim trên đời này thì cũng có ngần ấy « người yêu lý tưởng ». Người mẫu ấy giống như thước đo, như khuôn mẫu tiêu chuẩn để chúng ta đem đối chiếu với những người ta gặp trên đường đời. Và chỉ có ai giống hoặc hao hao giống con người lý tưởng của chúng ta mới nhận được cảm tình của chúng ta. Nếu người thật càng giống người mẫu của chúng ta bao nhiêu thì tình cảm của chúng ta dành cho người đó càng nhiều, càng thấm thiết bấy nhiêu. Thế nhưng con người lý tưởng ấy — người mẫu ấy — ở đâu ra và trông « chàng » ra sao ?

Đành rằng mỗi một người đều hình dung ra người yêu lý tưởng của riêng mình và chúng ta không thể có một người yêu lý tưởng « tiêu chuẩn hóa » làm phương hướng cho mọi người. Ở đây chúng ta chỉ bàn đến những vấn đề có liên quan đến việc kiến tạo hình tượng một người yêu lý tưởng để giúp nhau nhận dạng và nếu có thể giúp nhau xây dựng được một hình tượng đúng với nghĩa lý tưởng của nó.

Trước hết khái niệm *hình ảnh dẫn dắt* có thể làm chúng ta nghĩ ngay đến gương mặt và hình dáng bên ngoài của người yêu tương lai. Điều này cũng cần thiết nhưng nếu ta chỉ hình dung người ấy « cao to, tóc xoăn, mắt xanh, thân hình cân đối, khỏe mạnh... » không thôi thì hình ảnh ấy còn lâu lắm mới là hình ảnh dẫn dắt cho tình yêu. Chúng ta muốn nói tới hình ảnh đầy đủ nhất về một con người, và người ấy không những chỉ có hình dáng bên ngoài nhất định mà còn phải có những tính chất nhất định thể hiện trong cách xử thế, trong hành động, hơn nữa, người ấy còn là một thành viên trong xã hội, có những chức năng xã hội nhất định và vị trí xã hội nhất định. Như vậy ba yếu tố : *hình dáng bên ngoài, tính chất con người và vị trí xã hội* hợp thành hình ảnh dẫn dắt cho chúng ta. Đó là ba chất liệu cơ bản để tạo nên hình tượng người yêu lý tưởng của chúng ta. Tất nhiên con người lý tưởng đó phải là sự *bổ sung* tốt đẹp nhất đối với bản thân chúng ta. Do đó, mỗi khi nghĩ đến người bạn đời tương lai của mình, trước hết chúng ta *phải hiểu mình* và phải xác định được là một con người có hình dáng như thế nào, có những đức tính gì và có vị trí như thế nào sẽ phù hợp với ta nhất và sẽ là sự *bổ sung* tốt đẹp nhất đối với ta. Rõ ràng đối với từng người thì trọng lượng của những yếu tố đó khác nhau, người cần mặt này hơn, người cần mặt khác hơn. Đó cũng là lý do tại sao chúng ta lại nói đến *tình yêu có lý trí* hay *hôn nhân có lý trí*.

Hình dáng bên ngoài của người yêu lý tưởng có lẽ dễ tìm nhất và cũng nhẹ cân nhất so với hai yếu tố kia. Vì thế chúng ta không nên quá nhấn mạnh đến đặc điểm bề ngoài của người yêu tương lai và cũng không nên để cho nó chi phối quá nhiều thời gian của chúng ta khi lựa chọn đối tượng. Kinh nghiệm cho thấy : chỉ có những người rất nông nổi mới lấy cái vẻ bên ngoài của đối tượng

làm điều kiện tiên quyết cho lễ cưới. Bạn thấy đấy, trong một tốp chị em, nếu bạn cố ý sắp xếp họ theo thứ tự từ đẹp đến xấu và cả quyết rằng : người đẹp số một đi lấy chồng trước tiên, tiếp đến là người đẹp thứ hai, còn người xấu gái nhất đi sau cùng, bạn sẽ nhầm to ! May mắn thay, sắc đẹp của con người rất hãn hữu mới bị dùng làm động lực cho hạnh phúc.

So với yêu cầu về hình dáng bên ngoài thì *vị trí xã hội* của đối tượng có tầm quan trọng hơn. Nhưng thật là nguy hiểm nếu chúng ta lại quan niệm vị trí xã hội của đối tượng đồng nghĩa với mức thu nhập hàng tháng của anh ta. Làm như vậy tức là chúng ta đã coi địa vị và tiền tài làm chuẩn mực cho hôn nhân, điều mà trước đây đã làm tan nát biết bao hạnh phúc và cuộc đời của người phụ nữ.

Ở đây, nói đến vị trí xã hội tức là muốn nói tới *mức độ cống hiến* của đối tượng cho xã hội và những khả năng nghề nghiệp của người đó. Con người càng giỏi trong lĩnh vực hoạt động của mình thì càng đóng góp được nhiều cho xã hội và càng được xã hội tôn trọng. Đối với tình yêu, vị trí xã hội của hai con người đến với nhau — hiểu theo nghĩa cống hiến cho xã hội — không phải không có ý nghĩa bởi lẽ, người ta yêu phải là sự bổ sung tốt đẹp nhất đối với ta cũng như bản thân ta phải là sự bổ sung tốt đẹp nhất cho người đó. Muốn thế, điều kiện tiên quyết phải là : lợi ích và khả năng của hai người phải kết hợp hài hòa với nhau. Vì vậy vị trí xã hội của đối tượng có thể giúp chúng ta xác định xem hai con người có hợp với nhau không. Một khi vị trí xã hội không gần nhau, nghĩa là lợi ích và khả năng cống hiến của hai người quá chênh lệch nhau thì trong tình yêu mỗi quan hệ giữa trao tặng và đón nhận sẽ xê dịch, mất thăng bằng và có nguy cơ là một người hoặc cả hai

người đều cảm thấy không hạnh phúc. Nếu tiếp tục kéo dài tình trạng đó thì cuộc sống chung trở nên mất thoải mái, thậm chí mất bình đẳng. Đặt yêu cầu quá cao về vị trí xã hội của đối tượng cũng có tác hại chẳng khác gì một yêu cầu quá thấp so với bản thân mình. Một đối tượng có vị trí xã hội quá cao so với ta, ta sẽ cảm thấy mình bị ức chế, bị động, không thoải mái trước sự hơn hẳn của người đó. Ngược lại, nếu đối tượng quá thấp so với ta, xét về năng lực và trình độ, ta sẽ cảm thấy mình không được cảm thông và hỗ trợ. « Cao quá » hoặc « thấp quá » đều kìm hãm sự phát triển của hai người.

Vị trí xã hội của đối tượng do đó rất có nghĩa, nhưng yếu tố quyết định nhất và trọng tâm nhất vẫn là *tính chất con người* của đối tượng. Về điểm này, không những chúng ta phải xác định thật rõ ràng mà còn phải rất cương quyết. Đương nhiên, khi xem xét tính chất của con người ta yêu, ta cần phân biệt những tính chất cơ bản và không cơ bản. Với những gì chúng ta coi là cơ bản thì phải rất cương quyết trong khi lựa chọn.

Nhưng nếu có ai đó định lập một bảng thống kê những tính chất cơ bản và không cơ bản của người yêu lý tưởng để làm kim chỉ nam cho việc tìm hạnh phúc, người đó chắc chắn sẽ thất bại, vì bên cạnh những đức tính không ai phủ nhận được như sự trung thực, sự can đảm v.v... còn có hàng loạt tính chất khác thật khó xác định là cơ bản hay không cơ bản. Chẳng hạn : tính tình sôi nổi có phải là một tính chất quan trọng không ? Điều này tùy thuộc vào cá tính của mỗi người. Ai không thích một con người đa sầu hay trầm tĩnh thì với người đó tính tình sôi nổi của đối tượng chắc chắn là một tính chất cơ bản không thể thiếu được. Nhưng đối với một đối khác thì tính chất này có khi không cần thiết hoặc cùng lắm chỉ giữ một vai trò thứ yếu. Phương ngôn có câu : Tính tình trái ngược nhau thường hay đến với nhau. Một người

thích tranh luận chắc chắn không thích chọn một người chồng cũng thích tranh luận, vì thường tình người ta đi tìm những gì mình thiếu để bổ sung cho mình. Hai người luộm thuộm, sống bên nhau, bạn cứ hình dung cũng đủ hiểu vào gia đình đó sẽ thấy như thế nào... Vì vậy mỗi người phải xác định xem mình đòi hỏi ở đối tượng những tính chất gì để có thể kết hợp hài hòa với nhau, tất nhiên đó là những tính chất cơ bản có ý nghĩa quyết định đối với sự chung sống suốt một đời người.

Đối với một người yêu âm nhạc thì chắc chắn sẽ rất vui sướng khi gặp được một người cùng sở thích, nhưng không vì thế mà những cặp vợ chồng có sở thích khác nhau không sống được với nhau. Tính tình khác nhau có sức hút lẫn nhau, đó là kinh nghiệm của dân gian nói chung, nhưng những « cặp » sau đây mà kết duyên với nhau thì rất dễ bất hòa và thậm chí không thể bền vững được : tính ích kỷ và lòng vị tha, lòng hào hiệp và sự nhỏ nhen, chí tiến thủ và sự lười nhác, sự ngăn nắp và tính cầu thả, sự hời hợt và sự sâu sắc. Trong cuộc sống chúng ta gặp nhiều cặp như thế và thấy họ sống không hạnh phúc.

Một đặc điểm rất quan trọng nữa chúng ta phải luôn luôn chú ý tới trong khi xét tính chất con người của đối tượng và không bao giờ được bỏ qua, đó là *thế giới quan* của đối tượng. Nếu hai con người đến với nhau mà không cùng thế giới quan, không cùng lý tưởng thì chẳng bao lâu sẽ không hiểu nhau, thậm chí không có gì để nói với nhau nữa.

Bây giờ chúng ta trở lại vấn đề : *Hình tượng lý tưởng ở đâu ra và vì sao lại là hình ảnh dẫn dắt chúng ta trên đường tìm hạnh phúc ?* Hay nói khác đi tại sao ta chỉ có thể yêu một con người nhất định ? Trước hết chúng ta cần thấy rằng : hình ảnh người yêu lý tưởng

do chính ta dựng nên và tạo dáng cho nó trong quá trình cuộc sống. Hình ảnh ấy cũng không là một bức tranh ghép đá cứng nhắc đề chúng ta bồi đắp thêm, mà đó chính là một hình ảnh sống động và biến đổi theo các thời kỳ phát triển khác nhau của chúng ta từ lúc vị thành niên cho tới khi trưởng thành. Tuổi trẻ đánh giá những nét đặc trưng của « người yêu trong mộng » hoàn toàn khác với lớp người đã trưởng thành. Trước hết, khi bước chân vào lãnh địa của tình yêu, một người trẻ tuổi là một người say, say ánh mắt, say nụ cười, say dáng đi, say vẻ hấp dẫn biểu lộ qua cách ăn mặc của đối tượng, hay nói khác đi : tuổi trẻ thường yêu những nét đáng yêu thoát nhìn, thoáng gặp đã nhận ra ngay ở đối phương. Nhưng khi càng trưởng thành và càng chín chắn hơn trong cuộc sống, những giá trị ban đầu được hình dung làm chuẩn mực cho tình yêu đã thay đổi, vẻ đẹp bên ngoài không còn giữ vai trò chủ đạo nữa trong việc xác định đối tượng mà « vẻ đẹp tâm hồn » được coi làm mực thước.

Những nét tiêu biểu của hình ảnh người yêu lý tưởng được rút ra từ cuộc sống và kinh nghiệm của mỗi người. Cũng có trường hợp, do tác động mãnh liệt của một kỷ niệm hay một « sự cố », hình ảnh lý tưởng ta ôm ấp có thể bị xáo trộn và con người phải đánh giá lại các giá trị được đặt ra cho « người mẫu » của mình. Mặt khác thực tế cũng đã chứng minh rằng : khi con người càng hiểu biết và nhận thức được cuộc sống, càng có nhiều vốn sống thì càng nhìn thấy hình ảnh người yêu lý tưởng của mình rõ nét hơn và chuẩn xác hơn. (Nói tới vốn sống, xin đừng hiểu theo nghĩa tình dục).

Do có một hình ảnh lý tưởng dẫn dắt chúng ta nên có khi mới gặp một người nào đó trong số đông mà ta đã mê ngay. Lý do cũng dễ hiểu : người ấy có những nét hoặc nhiều nét giống con người ta tưởng tượng. Ta có

thiện cảm với người ấy và hồi hộp phân xét xem người mà ta gặp có giống với người mà ta mơ tưởng hay không. Nếu con người ta gặp rất giống với hình ảnh lý tưởng được ta tạo dựng thì cái khoảng cách giữa mỗi thiện cảm và tình yêu nảy sinh không xa lắm. Trường hợp những lứa đôi mới gặp nhau đã yêu nhau như thế không phải nhiều. Thông thường những cặp vợ chồng trước khi quyết định sống với nhau bao giờ cũng có một khoảng thời gian nhất định để hiểu nhau. Đó chính là khoảng thời gian mà người nọ đối chiếu « người yêu lý tưởng » của mình với con người mình gặp. Thời gian đó càng kéo dài, nếu hình tượng con người lý tưởng của chúng ta càng rõ nét, phong phú và nhiều chi tiết, hoặc nếu chúng ta ít có dịp thử thách đối tượng trong những điều kiện và hoàn cảnh khác nhau để kiểm tra tính trùng khớp của người đó với hình ảnh lý tưởng. Chỉ biết nhau trong quán ăn, rạp chiếu bóng hay qua những buổi dạo chơi chiều chủ nhật không thôi thì làm sao chúng ta có thể tìm hiểu được đầy đủ con người ta muốn chọn làm bạn đời.

Cũng có trường hợp — và điều này không phải là hiếm thấy — con người ta lựa chọn ban đầu hình như hoàn toàn phù hợp với hình ảnh lý tưởng của chúng ta, nhưng dần dần ta nhận ra những nét khác lạ ở người đó so với hình tượng chúng ta đã tạo dựng qua trường đời. Nếu những nét khác lạ đó là cơ bản và mọi cố gắng của chúng ta nhằm thay đổi và điều chỉnh cho phù hợp với con người ta mong muốn đều thất bại thì lúc đó chúng ta phải rất cương quyết, không nên thỏa hiệp hoặc tự điều chỉnh hình ảnh lý tưởng của mình cho phù hợp với người ta định chọn. Không nên hạ thấp những tiêu chuẩn của người hình ảnh lý tưởng và mơ hồ tin rằng khi thành vợ thành chồng vạn sự sẽ như ý. Không như ý đâu bạn ạ. Chưa hiểu nhau thực sự,

chưa yêu nhau hết lòng, chưa thấy mình luôn luôn *thiếu* người đó để cùng nhau lớn thêm và vì nhau kiến tạo cuộc sống thì cũng không nên quyết định sống với nhau mãi mãi. Làm như vậy là dối lòng mình đấy. Trong những trường hợp như thế, thái độ tốt nhất của chúng ta là can đảm và thẳng thắn nói thật với nhau rằng hai người không thể sống với nhau. Tất nhiên chia tay nhau không phải là không đau đớn. Nhưng thà hôm nay, khi chưa thành vợ thành chồng, chúng ta chịu đau đớn còn hơn là sau này sống không được hạnh phúc, thậm chí phải xa nhau làm tổn thương đến tâm hồn của các con.

Khi yêu, ta phải say, nhưng khi quyết định lại phải tỉnh và chờ đợi vàng « đồng ý » khi chưa hiểu hết tình cảm của chính mình.

Bốn là: *Tính chất bền vững* của tình yêu. Đặc điểm này thực ra chỉ có ý nghĩa sau một thời gian hai con người đã đến với nhau và tình cảm của hai người đã trở nên gắn bó thiết tha.

Ai yêu thực lòng, người đó sẽ không để cho tình cảm của mình bị lay chuyển trước những sóng gió không thể tránh khỏi trong quá trình chung sống. Tình yêu chân chính phải được thử thách qua những khó khăn, qua những sự va chạm không thể tránh né được giữa hai người, qua việc giải quyết những xung đột lớn nhỏ trong ngày thường. Một mối tình được thử thách không những xác nhận tính bền vững trong tình cảm của hai người, mà mối tình đó cũng phát triển tích cực, cũng lớn lên cùng với sự trưởng thành giữa hai người yêu nhau. Trong tình yêu không thể có những ngày vui triền miên và nếu hiểu tình yêu chỉ là những ngày hội thì tình yêu ấy thật chên vênh khó bền vững.

Ai yêu, người đó cũng sẽ không để cho những nhược điểm hoặc những thiếu sót của người mình yêu mền ảnh

hưởng đến tình cảm của mình, miễn là những nét cơ bản của người đó phải phù hợp với người yêu lý tưởng mà chúng ta tạo dựng. Những thiếu sót của người này hay người kia đặt ra cho những người yêu nhau nhiệm vụ giúp nhau cùng tiến bộ để cuộc sống càng thêm hài hòa và hạnh phúc. Tình yêu đòi hỏi sự cảm thông và độ lượng. Tình yêu đòi hỏi có đấu tranh để người ta yêu đáng yêu hơn, để cuộc sống chung càng đẹp hơn.

Nói đến tính bền vững của tình yêu, chúng ta cũng không nên hiểu rằng tất cả những mối tình được nhen nhóm lên bắt buộc phải bền vững mãi mãi. Có những mối tình như thế đấy. Nhưng trong thực tế cũng có trường hợp là một trong hai người bị ảnh hưởng nặng bởi những cái xấu, cái tiêu cực và biến chất, mọi sự giúp đỡ đầy yêu thương của bản thân ta và của tập thể đều vô hiệu. Như vậy cũng có nghĩa là con người đó không còn giống với hình tượng lý tưởng của chúng ta và ngày càng xa lạ với hình ảnh đã dẫn dắt chúng ta trên đường tìm hạnh phúc. Đối với người ấy, theo tháng năm, tình yêu của chúng ta sẽ trở nên nguội lạnh (không phải ta có lỗi), và đến một thời điểm nhất định, chúng ta không thể đồng ý với mối quan hệ hiện hành mà phải dứt cảm trả lời *không* rồi chia tay nhau một cách đúng đắn. Không có gì làm tan nát cuộc sống và sức sáng tạo của chúng ta bằng một cuộc sống chung gượng ép, dùng bạo lực lý trí để cố giữ lấy một cái chung không còn tồn tại, một cái chung mà trong đó hai con người quay lưng lại nhau, không có gì để trao tặng và đón nhận của nhau.

(Tiện đây cũng xin nói thêm rằng ở nhiều nước tư bản tình cảm của con người bị lợi dụng làm phương tiện kiếm tiền. Chẳng hạn ở miền trung nước Anh có một nơi được mệnh danh là « Lò rèn hạnh phúc » của G. Gorin. Ông chủ của cái « lò rèn » này vừa là thợ rèn vừa là thị

trường và có quyền «cho lấy nhau» bất chấp mọi luật pháp. Ngược lại ở Bắc Mỹ cũng có «một thiên đường ly hôn», đến đây người ta có thể bỏ nhau không cần đến quan tòa. Tất nhiên muốn bỏ nhau hoặc lấy nhau ở những «lò», những thiên đường như thế phải mất tiền).

Nói đến tính bền vững của tình yêu chúng ta cũng phải trả lời một câu hỏi thường được đặt ra như sau: Vậy trong cuộc đời người ta chỉ nên yêu một người hay có thể yêu nhiều người? Điều này phụ thuộc vào hình ảnh lý tưởng dẫn dắt chúng ta trong cuộc sống. Nếu người yêu lý tưởng của ta chỉ là một hình ảnh chung chung, mờ nhạt do thiếu vốn sống và tri thức, ta có thể thấy nhiều người giống hình ảnh lý tưởng đó và ngỡ rằng đây là con người ta tìm đến. Cũng có trường hợp ta gặp hai đối tượng giống hình ảnh ta hình dung và phân vân nên tạm thời «đặc biệt có thiện cảm» với cả hai người cùng một lúc. Nhưng thực ra hiện tượng này chỉ xảy ra trong một thời gian nhất định, vì sớm muộn ta cũng nhận ra ai là người gần gũi nhất với hình ảnh lý tưởng của chúng ta.

Do đó chúng ta có thể khẳng định rằng : việc có một người hay nhiều người giống hình ảnh lý tưởng của chúng ta đều do chính chúng ta quyết định. Hình ảnh lý tưởng càng rõ nét, số người giống hình ảnh đó càng ít và việc xác định đối tượng yêu càng bớt khó khăn. Nói đến tính bền vững của tình yêu chúng ta nói đến một quá trình lâu dài, một-quá-trình-cuộc-dời, bởi lẽ : con người thực sự yêu ta và ta yêu là con người đón nhận ở ta trọn vẹn cả trái tim và trao tặng ta tất cả cuộc đời. Còn tất cả những người khác chúng ta gặp trên đường đời — tuy giống hình ảnh lý tưởng của chúng ta ở mặt này hay mặt khác, nhưng không giống tới mức-có thể được ta trao tặng đời mình — đều được chúng ta

trân trọng. Tình bạn tốt đẹp giữa nam và nữ thường là khúc nhạc dạo đầu cho một tình yêu hoặc đôi khi cũng có thể là dư âm của một mối thiện cảm chưa vươn tới được tình yêu.

Năm là : Đây là đặc điểm cuối cùng xét về mặt ý nghĩa của nó cũng như về mặt thời gian của cả một quá trình, đó là vấn đề *tình dục*. Không nên hiểu khái niệm này đơn thuần dưới giác độ thỏa mãn nhu cầu sinh lý theo bản năng, vì như thế chúng ta sẽ phạm sai lầm là đặt con người ngang hàng với thế giới động vật. Trong tình yêu chân chính, tình dục là một biểu hiện cao đẹp của sự trao tặng và đón nhận giữa hai người thực sự yêu nhau. Mặc dù là đặc điểm cuối cùng, nhưng đây cũng là một điều cần thiết cho tình yêu nam nữ và còn là một điều kiện không thể thiếu được của hôn nhân.

* * *

Bên cạnh tình yêu, trong cuộc sống chúng ta còn gặp một dạng tình cảm khác mà có người lầm tưởng là tình yêu : đó là sự *si mê* giữa hai người khác giới tính. Đó là sự kiện mà một người này mê mẩn hồn bởi một người khác, nhưng xét về thực chất sự si mê đó không làm cho hai con người đến với nhau lớn lên vì nhau, mà thậm chí có khi gây ra những hậu quả đau lòng. Dân gian có câu «những kẻ si tình và chim én chỉ hót vào mùa xuân» phần nào đã nói lên tính chất của những mối tình «lửa rơm» như thế. Bây giờ chúng ta hãy xem xét thực chất của những mối tình si như thế nào.

1. Trong sự si mê không thể có mối quan hệ đặc trưng cho tình yêu là trao tặng và đón nhận như nhau. Ai si mê, người ấy muốn đón nhận và thụ hưởng. Người ấy vui sướng vì đối tượng mình say, không nhất thiết là đối tượng có vui sướng hay không. Một người si mê có

thề có những biểu hiện tỏ ra vô cùng quan tâm và hết mực trù mến đối với một người nào đó, thậm chí rất rộng rãi trong chi tiêu, chiều chuộng đối tượng, mặc dù anh ta vốn hà tiện. Nhưng nếu mọi nỗ lực đề đạt tới mục đích đều thất bại, con người si mê rất dễ tự ái và nản lòng, quay lưng lại người mình hằng « tôn thờ », thậm chí nói xấu cả đối tượng mình đeo đuổi.

2. Đặc điểm của sự si mê là nó không đòi hỏi con người theo ý nghĩa tích cực, không thúc đẩy sự phát triển của hai người và mang lại cho hoạt động của con người một nội dung mới, sâu xa hơn. Thường thì người si mê không nhìn thấy, không nghe thấy gì khác ngoài giọng nói và ảnh hình người mình mơ mộng. Tục ngữ có câu : « anh chàng ấy chỉ có gái trong đầu » có lẽ rất đúng đối với những người như thế.

3. Khác với tình yêu chân chính, người si mê không có hình ảnh lý tưởng dẫn dắt trong khi tìm đối tượng say, mà bị cuốn hút bởi một đặc điểm nổi bật nào đó của đối tượng. Điều nổi bật đó có thể có thật nhưng cũng có khi chỉ là một ảnh ảo. Nhưng dù thế nào chăng nữa thì người ta chỉ say những cái nổi lên ở bên ngoài, có thể nhìn thấy hoặc nghe thấy chứ không say những gì « trong sâu thẳm của lòng nhau ».

Những nét nổi bật của đối tượng làm say lòng người khác có thể là đôi mắt đẹp, là gương mặt sáng sủa, giọng nói dịu dàng, hình dáng khỏe mạnh, lồng ngực nở nang... có khi cũng chỉ vì « anh ấy » đàn giỏi, hát hay, có nhiều tài vật. Tóm lại là mê mẩn và ngắm nhìn hoặc khát vọng không nguôi một cái gì đó nổi bật ở người khác, muốn được sở hữu nó bằng bất cứ giá nào để thỏa mãn nhu cầu của chính mình. Điều này cũng rất ngớ ngẩn vì sao một số chị em lại đặc biệt thích thú người nước ngoài, chỉ vì sự khác lạ hoặc vì muốn mình độc đáo

trước bầu bạn cùng giới. Nói chung, người si mê chỉ thấy cái hay ở đối tượng và thường bỏ qua những mặt không đáng khen của người đó. Dân gian có câu : « Tình yêu làm cho người mù quáng ». Có lẽ đúng hơn : si mê làm cho người mù quáng.

Sự lẫn lộn giữa tình yêu và sự si mê đôi khi đã gây ra những hậu quả đáng tiếc. Một số bạn gái do không hiểu nổi mình và tự xác định được giá trị của mình nên đã bị lừa dối trong mối quan hệ tưởng như là tình yêu của những người ích kỷ lợi dụng danh nghĩa tình yêu nhằm thỏa mãn nhu cầu bản năng của họ. Tiện đây cũng xin nói thêm rằng : Ai tin là với những kiểu quần áo kêu gọi, những mái tóc lạ kiểu hoặc những dáng đi, thế đứng gây cảm hứng thì có thể giành được tình yêu, người ấy sẽ lầm to. Tất cả những nỗ lực ấy chỉ có thể gạt hái sự si mê mà thôi. Người ta có thể mê một người có mái tóc như diễn viên nổi tiếng của Ý, một dáng đi uyển chuyển, hay một cơ thể hấp dẫn, nhưng người ta yêu những con người cao thượng, thông minh, chân thực, và giàu năng lực.

4. Xét về tính bền vững của tình cảm, chúng ta thấy những người si mê thường thường là những ngọn lửa rơm như dân gian đã tổng kết chọt bùng lên rồi rất chóng tàn lụi. Tình cảm ấy chỉ lóe lên như một tia chớp, khác xa với những tia sáng ấm áp của mặt trời. Trong cuộc sống, tiếc thay cũng đã có một số bạn gái nhẹ dạ sời ấm mình bằng những ngọn lửa rơm như thế rồi hối tiếc một khi đã quá muộn.

5. Tình yêu và sự si mê có một nét chung : đó là nhu cầu về tình dục (bao gồm những cử chỉ âu yếm, những cái ngoắc tay, những chiếc hôn cho đến sự trao thân giữa hai người). Nhưng tình yêu khác xa một trời một vực với sự si mê. Một bên tình dục là đỉnh cao của

mối quan hệ trao tặng và đón nhận, biểu hiện một sự gắn bó sâu xa suốt đời của hai con người sống vì nhau, còn bên kia : tình dục là mục đích, dù nó có được che đậy bằng những lời nói đẹp đẽ như thế nào đi nữa, thì việc thỏa mãn nhu cầu đó vẫn là chủ yếu. Để đạt tới mục đích, thậm chí người ta có thể dùng đến những phương tiện hèn hạ nhất. Nhân đây cũng xin giới thiệu với các bạn một số mưu kế mà những người « săn đuổi kỷ niệm » thường dùng để dụ dỗ những chị em nhẹ dạ. Trước hết phải nói rằng những người săn đuổi lạc thú, coi việc chinh phục phụ nữ là một « niềm vinh hạnh » để khoe khoang với bạn bè hoặc thỏa mãn sự ích kỷ của mình không bao giờ yêu đối tượng họ săn đuổi. Họ thường coi đó là một phương tiện để đạt tới mục đích. Họ cũng nói tới « tình yêu » và rất sốt sắng trong việc « tỏ tình ». Thường thì họ rất thích hứa hẹn, hứa sẽ kết hôn và vẽ ra một bức tranh rất hồng về tương lai của « hai ta ». Một số đàn ông có vợ rồi thì kêu gọi lòng thương hại nơi chị em, dựng ra chuyện họ sống không hạnh phúc vì người vợ không hiểu mình, chỉ có một người duy nhất có thể cảm thông được với họ, đó là đối tượng họ muốn chinh phục. Ngoài những lời hứa hẹn để mà hứa hẹn, một số thường mua chuộc chị em bằng quà tặng, bằng những kỷ vật có vẻ như là để « cho cuộc sống chung của chúng ta sau này » v.v... Muốn biết con người đến với ta có thực lòng hay không và mối quan hệ với người đó có thực là tình yêu chân chính hay không, xin bạn hãy soi xét quan hệ đó theo 5 đặc điểm đã nêu ra ở trên.

Bên cạnh những biểu hiện của các « mối tình si » như vậy, trong cuộc sống chúng ta thường gặp một dạng tình cảm kỳ lạ khác mà theo cách nói của dân gian là sự « phải lòng nhau ». Chúng ta tạm gọi đó là giai đoạn quá độ tiến tới tình yêu. Đặc điểm của thời kỳ này là con người rất mê say, nhưng không mê say bất kỳ ai mình gặp, mà chủ

yếu tình cảm chỉ hướng vào những người giống hình tượng lý tưởng của mình. Có thể nói đó cũng là sự mê mẩn tâm hồn vì một người nào đó « có thể » rất giống với người yêu lý tưởng. Tuy nhiên sự mê say này khác xa sự si mê chúng ta đã nói ở trên. Đây chính là một sự say có định hướng, có hình ảnh lý tưởng dẫn dắt, có tiền đề của mối quan hệ giữa trao tặng và đón nhận, hơn nữa, hai con người phải lòng nhau là hai con người « si mê tìm hiểu nhau », so sánh, đối chiếu, hỗ trợ lẫn nhau và không bị những nhu cầu tình dục gây nhiều loạn và chi phối hành động. Tuy thế chúng ta không nên coi trạng thái tình cảm này đã là cơ sở đầy đủ cho hôn nhân. Mặt khác cũng cần đề phòng tình trạng cứ « phải lòng triền miên », tìm mãi, tìm mãi người yêu, hết phải lòng người này lại phải lòng người khác, đến nỗi tình cảm bị chai sạn, không còn biết rung động thực sự trước mỗi tình thực sự nữa. Tình yêu chân chính đòi hỏi lòng kiên nhẫn và sáng suốt. Chúng ta hãy nhớ phương châm sau đây : Yêu bằng trái tim, tìm bằng khối óc !

Bây giờ chúng ta trở lại câu hỏi của chàng Chê-ru-bin. Có phải chàng đương yêu, khi lòng như bắt lửa, khi bỗng thấy vui, khi thoáng nỗi buồn ? Và nỗi nhớ âm thầm giục gã chàng tìm đến những người đẹp ở nơi xa ? Chúng ta có thể trả lời chàng dứt khoát rằng : Không, đấy chưa phải là tình yêu. Chê-ru-bin đương cảm thấy mình băng khuâng vô định. Đấy chính là cái tâm trạng « Tôi yêu, nhưng chẳng biết yêu ai » mà người đời gọi là « nỗi khát vọng ». Nhưng từ khát vọng đến tình yêu còn xa lắm, Chê-ru-bin còn phải đi tìm...

II. TÌNH YÊU ƠI ! BIẾT TÌM NƠI ĐÂU ?

Cứ theo lời một số bài hát được các bạn trẻ ưa thích thì không có gì dễ tìm bằng tình yêu. Nào là tình yêu đến « trong thoáng lát khi đi qua trước mặt nhau » (!),

nào là « một lời chào, một chiếc hôn, một bó hoa » cũng đã đủ để tình yêu bùng cháy. Thậm chí người ta còn ngợi ca những thành phố như Pa-ri, Na-pô-li như những thiên đường của tình yêu, làm như thề ở đấy tình yêu dễ mọc như cỏ dại sau một trận mưa xuân và suốt ngày dài lại đêm thâu những người dân sống ở đó chẳng có chuyện gì khác ngoài cái việc yêu nhau : yêu nhau trong mưa rơi, trong tuyết phủ, lúc đợi tàu, khi xem hát và suốt ngày không nói gì khác ngoài mấy tiếng « anh yêu em », « em yêu anh ».

Thực ra những bài hát được sáng tác theo thị hiếu của tuổi trẻ chỉ nhằm mục đích phục vụ việc giải trí, nhưng tiếc thay, do không tinh ý khi soạn lời và ca sĩ biểu diễn lại cứ « y như thật », nên cũng có người tưởng lầm rằng : tình yêu cũng như một trò giải trí, tìm tình yêu chẳng khó khăn gì, chỉ cần chào, hoa và hôn là có được tình yêu.

Không, tình yêu không phải trò tiêu khiển. Muốn tìm đến được với tình yêu chân chính con người phải nghiêm túc, không được đùa bỡn với tình cảm của người khác và nhất là không được tự xé rúng tình cảm của chính mình. Những người biết yêu là những người biết tự trọng và biết tôn trọng người khác. Trái tim nồng cháy, đầu óc tỉnh táo, biết tự trọng và biết tôn trọng... đó chính là những « hành trang » cơ bản cho một người đi tìm tình yêu.

Nhưng, tình yêu ở đâu để ta tìm ? Trong triệu người khác giới, ai là người ta đợi ta mong ? Và người ấy giờ này đang ở đâu ?

Những người đi tìm tình yêu chạy đua với nhịp đập thôi thúc của trái tim, không có hình ảnh lý tưởng dẫn dắt, thường thường có ý nghĩ sai lầm như sau :... Trên đời này có biết bao nhiêu triệu con người đáng yêu và

có thể yêu ta, nhưng chỉ có một đôi người hợp với ta thôi. Tìm được một đôi người ấy khó lắm, chọn lấy một người lại càng khó hơn. Vì vậy, muốn tìm được, phải tiếp xúc với thật nhiều người, phải quen biết đủ các hạng người trong xã hội, phải đến những nơi đông người tụ hội... và nếu có thể phải « yêu » thử nhiều người may ra mới tìm được một người yêu thực sự.

Thế là con đường dẫn đến tình yêu đã trở thành con đường dẫn con người đến với những quán rượu, những tiệm nháy, đến các đầu đường góc phố và các chốn hội hè. Ở đó người ta dễ làm quen với nhau, dễ bắt chuyện với một người khác giới nhờ một ly rượu vang, một lời mời khiêu vũ hay thậm chí chỉ là một câu nói bông lơn, một lời khen bài tai hoặc một sự kiện ngẫu nhiên nào đó. Những cuộc tiếp xúc như vậy thường đưa con người vào trạng thái si mê, rất hiếm khi bắt gặp một tình yêu thực sự. Trong tiếng nhạc xập xình và ánh điện mờ ảo người ta dễ mê say một sắc đẹp, một cơ thể cường tráng, một đối tượng bảnh trai ăn vận hợp thời trang, và nếu không biết tự chủ, người ta dễ bị tình dục chi phối hành động. Một số bạn gái đã viết thư cho tòa soạn báo Thế giới trẻ kể tại những « mối tình » của mình và nỗi thất vọng bị « người yêu » ruồng rẫy. Thực ra đó không phải là những mối tình theo đúng nghĩa cao đẹp của nó mà chỉ là những cuộc si mê quên mất cả tự trọng rồi hối hận một khi đã quá muộn. Cũng xin nói thêm là có một số bạn gái quá kiêu hãnh về nhan sắc và thích đem mình phò diễn nơi đông người lắm tưởng rằng mình đẹp nên dễ tìm được người yêu. Không đâu, sắc đẹp thôi thúc sự mê say, sắc đẹp không phải thế ưu tiên cho người đẹp trên đường tìm hạnh phúc. Hạnh phúc thực sự chỉ đến với những tâm hồn cao đẹp mà thôi.

Chúng ta không tán đồng với cách suy nghĩ cho tình yêu là một trò giải trí hay một cuộc thí nghiệm, hạ thấp

con người xuống giá trị của một vật thí nghiệm hay một thứ tiện nghi đề tiêu khiển. Cho dù tình yêu chân chính thật khó tìm đi nữa, chúng ta cần nhất trí với nhau rằng : những gì cao đẹp trên đời này đều không phải là những chùm nho dễ tìm; và dễ hái, muốn hái được hạnh phúc thực sự cho đời, con người phải vươn lên và kiên nhẫn trên con đường tìm đến tình yêu.

Làm gì có thứ « tình yêu » nào lại dễ tìm đến mức chỉ cần ăn vận đom đống, ra đứng ở góc phố, túm năm tụm ba và gọi với theo trêu chọc bất kể một cô gái nào đi ngang qua : — « Đi đâu vội thế, cô em ơi ! ? ».

Làm gì có thứ « tình yêu » nào lại nảy sinh trên tàu điện chật ních người, khi một người đàn ông cố lách mình vào chỗ đám phụ nữ và lợi dụng tốc độ của con tàu để « làm quen » một cách bất nhã ?

Tình yêu chân chính cũng không thể đến với những cô gái khi đi qua chỗ có đàn ông mà lại cố tình uốn vặn cơ thể để thu hút sự tò mò của những người khác giới. Các bạn gái cần nhớ rằng : đàn ông họ ca ngợi cái « phước đẹp » hay « dáng đẹp » là ca ngợi vẻ đẹp tự nhiên đấy, họ không khien việc tạo dáng lơ lửng đâu ! Cũng xin nhớ cho rằng : tìm đến tình yêu không có nghĩa là tìm đến một người khác giới bằng bất cứ giá nào, không có nghĩa là nhất thiết phải có một bộ quần áo thật đúng mốt, một bộ tóc phi dê thật đúng kiểu, một cơ thể và dáng đi thật hấp dẫn hoặc thậm chí thật cởi mở trước một người ta mới quen biết sau một cuộc vui chung. Chúng ta đã nói rằng : những người đi tìm tình yêu là những người biết tự trọng. Có lẽ nên nói thêm : họ cũng là những con người rất lịch sự. Lịch sự trong cách ăn mặc, trong lời chào câu nói và trong cách xử thế với những người mình tiếp xúc.

Tuy nhiên trên con đường tìm tình yêu, chúng ta cũng không loại trừ những yếu tố ngẫu nhiên. Đó là trường hợp hai con người *tình cờ* đến với nhau nhưng không ai lường trước được điều đó. Chẳng hạn : gặp một người phụ nữ hay một cô gái bị kẻ xấu xúc phạm danh dự, người con trai đứng ra bênh vực và bảo vệ, sau đó họ *bắt chuyện* với nhau. Cách bắt chuyện này hoàn toàn ngẫu nhiên, nhưng đẹp đẽ biết bao so với lối bắt chuyện ở góc phố thả lời đuổi theo một cô gái ! Trong những trường hợp tình cờ như thế, cách xử sự tốt nhất về phía người con trai là lịch sự, thật tình giúp đỡ người bạn đường gặp cảnh khó khăn, nhưng không được lợi dụng. Ai coi việc giúp đỡ người khác trong lúc hiểm nghèo là một cơ hội tìm tình yêu, người đó không thuộc lớp người cao thượng và không xứng đáng được ta yêu mến. Nếu sự kiện ngẫu nhiên đó đưa hai con người đến với nhau và người giúp đỡ ấy trở thành người yêu đồng thời lại là « ân nhân » của người bạn gái, thì cách xử thế đúng nhất của người đàn ông là : không bao giờ được tỏ ra mình là ân nhân. Trong tình yêu chân chính chỉ có mối quan hệ *hai người biết ơn nhau*, chứ không thể tồn tại mối quan hệ một người làm ơn và một người chịu ơn mất bình đẳng. Trở lại trường hợp trên, cách xử sự đúng mức của người bạn gái là : lịch sự, giữ ý và kiên định, không để mình bị « mượn gió bẻ măng » và phân vân như một người mắc nợ cần phải trả. Tất nhiên, chúng ta biết ơn con người giúp đỡ ta và có thể mời người ấy có dịp ghé thăm, sau khi chúng ta đã chân thành cảm ơn người bạn đường tình cờ gặp mặt. Những chuyện tình cờ như vậy có thể là tiếng nhạc mở đầu cho một tình yêu, nhưng không nhất thiết phải dẫn đến một tình yêu để trả ơn trả nghĩa !

Trong cuộc sống, những chuyện tình cờ quen nhau thật đa dạng và phong phú như những mối liên hệ giữa

con người với con người. Nhưng không vì thế mà ta cứ ngồi chờ, nhắm nhắm rình chớp một thời cơ « ngẫu nhiên » đưa con người đến với tình yêu. Dân gian chẳng nói đấy thôi : Hy vọng và đợi chờ, đã biến bao người thành ngớ ngẩn, ngẩn ngơ ! Những người đi tìm tình yêu chủ động trong cuộc sống, biết rõ con đường mình cần đi và không thề dao động trước những ý kiến gièm pha của người xung quanh soi xét lúta đôi dưới chiếc lăng kính đã lỗi thời.

Chúng ta cũng không muốn làm sống lại những phong tục và quan niệm đã đi vào lịch sử văn hóa của nhân loại mà hiện nay vẫn còn thấy ở một số nước châu Á. Chẳng hạn như ở Ấn Độ cha mẹ đôi bên đã sớm làm lễ đính hôn cho các cháu gái và cháu trai đương ở độ tuổi ngây thơ nhất, thậm chí vị hôn thê và hôn phu vẫn còn nằm trong nôi. Vài năm sau, khoảng 8-10 tuổi. Lễ cưới chính thức được tổ chức. Thực ra các em vẫn chưa hiểu biết gì nhiều về cuộc sống, đám cưới vẫn có ý nghĩa tượng trưng, vì sau khi cưới, em nào lại trở về nhà em nấy, tiếp tục sống với bố mẹ.

Mãi sau này, khi bố mẹ hai bên xét thấy cô dâu và chú rể đã « chín mùi » cho cuộc sống vợ chồng, chú rể mới được phép động phòng và hai người bắt đầu xây dựng một gia đình riêng của mình. Thế còn tình yêu ? Tình yêu ở đâu ? Hai con người sẽ sinh con đẻ cái với nhau có yêu nhau hay không ? Chúng ta không thể trả lời chính xác, nhưng có điều chắc chắn là : những cuộc tình duyên như thế đều diễn ra dưới một cây gậy chỉ huy của các ông bố và bà mẹ, và tình dục (đặc điểm thứ năm của tình yêu) là cái cốt duy nhất và gián tiếp để hai con người được phép sống gần nhau.

Ở nước Đức, tuy không có tình trạng gả bán còn từ thuở lọt lòng, nhưng trong quá trình phát triển lịch

sử cũng có tình trạng cưới chồng hỏi vợ cho con theo sự bố trí của bố mẹ, nghĩa là hai người « tìm hiểu » nhau và bố mẹ đứng ra « tổ chức » và điều khiển quá trình tìm hiểu đó. Thường thì gia đình nhà gái nhắm trước trong đám con trai của bạn bè mình một chàng trẻ tương - lai « môn đăng hộ đối ». Trong thời đại phong kiến, đối tượng có thể là con trai một nhà quý tộc cùng đẳng cấp, vào thời kỳ tư sản thì đối tượng có thể là con trai một nhà tư sản giàu có hoặc là một viên quý tộc đã sút thế muốn « cưới của hồi môn » về mạ vàng lại gia huy của mình và « trao tặng » vợ trước hiệu *phôn* hay *zu* đã giảm giá vì ít của. Trong những cuộc « tình duyên » do mối lái và bố trí như thế, người ta đâu có hỏi gì đến trái tim của hai người chung cuộc, không cần biết đến là hai con người đó có thiện cảm với nhau hay không. Cách cắt nghĩa duy nhất thường là : « Cứ lấy nhau đi rồi tình yêu sẽ đến ! ». Nhưng chúng ta biết chắc là tình yêu không đến, không bao giờ đến, hạnh phúc của con người chỉ là một món hàng được mặc cả giữa đôi bên và quyết định khi đã ngã giá

Ở nước Nga cổ xưa thậm chí còn có những « phiên chợ kén chồng » núp dưới cái tên « mùa khiêu vũ ». Trong suốt cả sáu tháng mùa đông, bố mẹ kéo con gái đến tuổi lấy chồng đi khắp chốn, chạy hết từ cuộc khiêu vũ này sang cuộc khiêu vũ khác mà mục đích chủ yếu chỉ là : câu lấy một đức lang quân có máu mặt ! Trong thời hạn ba năm, người con gái được quyền « tự do lựa chọn », nhưng sau ba năm vẫn chưa lấy được chồng thì bị liệt vào loại « thừa và ế », bị bắt buộc phải lấy bất kể một người đàn ông nào đầu tiên bước vào nhà và xin cưới, không được quyền đưa ra bất kể một yêu cầu nào nữa. Đương nhiên những cô gái này sẽ trở thành nạn nhân của những tay lái buôn, những lão già giàu có, những điền chủ và khách giang hồ suốt một đời trác táng, nay về chiều với tâm hồn trống rỗng

và bất mãn với cuộc đời mới buộc mình cập bến hôn nhân. Cũng may là những thời đại đó đã qua đi trên đất nước chúng ta. Tuổi trẻ hôm nay có quyền tự do tìm hiểu và lựa chọn bạn đời cho mình. Nhưng tìm bạn bằng cách nào, đó là điều chúng ta cần trao đổi. Chúng ta không coi quán rượu, tiệm nháy, góc phố là nơi tìm tình yêu, cũng không chờ một sự kiện ngẫu nhiên mang lại hạnh phúc. Vậy chúng ta tìm tình yêu bằng những lá thư chẳng?

Quan hệ thư từ giữa hai người cũng là một phương tiện giúp chúng ta tìm hiểu đối tượng, nhưng không có nghĩa bảo đảm một cơ sở chắc chắn cho tình yêu bền vững. Mời các bạn đọc hai đoạn thư tình.

Ngày... tháng... năm...

Lốt-thê thương yêu! Tôi viết thư cho em đây, viết cho em trong căn phòng một quán trọ chật hẹp ở miền quê, nơi tôi tới nấu mình lúc xấu trời. Từ ngày tôi phiêu dạt tới đây, lang thang nơi miền D... buồn tẻ và sống giữa những con người xa lạ, vắng, rất xa lạ đối với cõi lòng tôi, chẳng có giây phút nào ngừng ngời, chẳng có khoảnh khắc nào mà trái tim tôi không thôi thúc, không glục giã tôi cầm bút viết cho em, và giờ đây, sống trong túp lều này, trong nỗi cô đơn và bốn bề vây hãm, trong lúc gió tuyết lồng lộn quất vào ô cửa sổ phòng tôi, thì ý nghĩ đầu tiên của tôi — đó là em! Vừa bước chân vào phòng, hình ảnh em đã xâm chiếm hồn tôi, những kỷ niệm cùng em bừng sống dậy, Lốt-thê ơi! Thiêng liêng quá, nồng ấm quá chừng! Hỡi Chúa nhân từ, thế là con lại được hưởng một phút giây hạnh phúc!... Tôi đương thiếu em đây, đương thiếu chất men làm cho đời nồng say, vẻ kiêu diễm dự hoặc tôi thao thức suốt đêm thâu không còn nữa, và cũng chẳng còn đâu sự quyến rũ vẫn lay tôi tỉnh giấc lúc ban mai.

Trên đây là một đoạn thư trích trong tác phẩm đầu tay của đại thi hào Gơ-tơ: Nỗi đau của chàng Vecte. Chỉ

đọc qua chúng ta cũng thấy ngay được tâm trạng của người viết: buồn, nhớ, cô đơn, và luôn luôn hồi tưởng đến những kỷ niệm với người yêu. Cũng xin nói thêm rằng chính tác phẩm này đã đưa chàng sinh viên 24 tuổi Gortor lên hàng ngũ những nhà văn xuất sắc nhất châu Âu ở thế kỷ 18.

Và đây là một đoạn thư khác :

... Em thân yêu ngàn vạn lần, hồi trái tim của trái tim anh ! Mong em tha thứ cho anh, hồi nàng tiên của anh, hoa hồng của anh, hoa huệ của anh, mặt trăng của anh, mặt trời của anh, mùa xuân của anh, mùa hè của anh, nữ hoàng ngự trị trong trái tim chan chứa yêu thương và khắc khoải nỗi nhớ của anh, em là nguồn sống của anh, anh cần em cho cuộc sống của anh biết bao nhiêu... Em yêu ơi, bạc vàng châu báu của anh ơi, anh cần em lắm lắm !

T.B. À quên, nghe tin em vừa trúng giải độc đắc, anh xin có lời nhiệt liệt chúc mừng,
Kẻ nô lệ của trái tim em.

Cũng là thư, nhưng đọc lên nghe sao mà sáo rỗng đến thế ! Song nếu tinh một chút, ta cũng thấy ngay ý đồ của người viết hay nói đúng hơn là động cơ xui anh ta cầm bút. Kẻ nô lệ của trái tim em thực ra chính là kẻ nô lệ của cái giải độc đắc mà cô em vừa có được.

Trong quan hệ giữa hai người, việc trao đổi thư từ sẽ giúp người nọ hiểu thêm người kia, với điều kiện là cả hai đều chân thực. Chúng ta đã từng biết đến « những chuyên gia viết thư tình », đó là những con người lường gạt phụ nữ bằng những kiến thức sách vở, những câu văn chép nhặt và những tình cảm giả tạo. Vì vậy, khi chưa xác định được đối tượng và bản chất của

đối tượng, chỉ em cần cảnh giác trước những lá thư « hay » hoặc viết « rất mùi ». Nếu hai người trao đổi thư với nhau trung thực và có thiện ý, thì thư từ quả là một phương tiện trao đổi tâm tư tình cảm với nhau, giúp cả hai hiểu tâm hồn nhau hơn và xích lại gần nhau trong quan hệ tình cảm.

Mặc dù vậy, thư tình chưa phải là tình yêu. Muốn đến với tình yêu, cần phải có sự tiếp xúc trực tiếp, cần phải hiểu nhau qua hành động thực tế. Chúng ta cũng công nhận rằng, trong một mối liên hệ đứng đắn và nghiêm túc, những lá thư tình có thể khơi nguồn cho tình yêu, tạo ra những tiền đề quan trọng cho tình yêu « bám trụ » và giúp giải quyết những ý kiến còn bất đồng giữa hai người. Đây cũng là một điểm thuận lợi của việc trao đổi thư từ mà người ta gọi vui là những công văn của trái tim.

Còn một dạng « công văn » nữa chúng ta thường bắt gặp trên các báo và tạp chí, đó là mục « tìm bạn đời », hay cũng có thể gọi nôm na là những *mẫu tin tìm vợ tìm chồng*. Đọc những mẫu tin đó, nhiều người mỉm cười, không thể tin được rằng đó lại là con đường dẫn đến tình yêu. Nhưng nếu ta nghĩ xa một chút, chúng ta sẽ thấy rằng : trong hàng triệu con người cũng có những người vì hoàn cảnh đặc biệt không có điều kiện tiếp xúc với những người khác giới, việc « đăng tin » như vậy chính là *bước đầu* giúp hai người đặt quan hệ thư tín với nhau, nhưng khác với mối quan hệ thư từ thông thường, những lá thư này có chủ định. Hai người viết thư cho nhau đã biết ý đồ của nhau một cách rõ ràng. Chúng ta hãy đọc một số mẫu tin : «... Từ lâu, tôi vẫn khát khao tìm một người bạn đời đáng yêu, chung thủy, yêu cuộc sống và ham chuộng thể thao. Tôi : 26 tuổi, cao 1m05, chưa có gia đình, trẻ và xinh gái, tính tình cởi

mở, lấy sự chung thủy làm gốc cho một cuộc hôn nhân lý tưởng và chỉ chọn người vừa ý. Thư và ảnh xin gửi tới địa chỉ...»

«...Tôi, một người không nghiện thuốc lá, mong được làm quen với một «nàng» ở độ tuổi từ 19-25, cao không quá 1m60, vì «chàng» chỉ cao 1m65, 25 tuổi...». Hoặc «Đâu là Êva tươi vui và xinh đẹp, từ 21-28 tuổi, cao 1m65-1m72, ưa thể thao, thích du lịch? Adam đây: 29 tuổi, kỹ thuật viên, cầu thủ bóng đá bảng hai, đã có sẵn nhẫn cưới cho một người hợp ý. Chỉ trả lời những lá thư nghiêm túc và có ảnh gửi kèm. Địa chỉ...»

Lẽ dĩ nhiên là những mẫu tin như vậy không thể đưa con người «bổng dưng» đến được với tình yêu hay hôn nhân, mà chỉ là sự khởi đầu cho một quá trình có định hướng. Chúng ta không coi đó là một phương tiện tối ưu mà chỉ là một cừu cánh, một giải pháp bất đắc dĩ và là một hậu quả của thời đại cũ để lại. Đáng g tiếc đọc những mẫu tin đó chúng ta thấy có khá nhiều bạn trẻ ngỏ lời tìm hạnh phúc. Đó chính là dấu hiệu khiến chúng ta suy nghĩ: vì sao trong cuộc sống hôm nay vẫn còn nhiều người trẻ tuổi chưa tìm được hạnh phúc? Chưa hòa mình được vào cuộc sống chung? Bởi lẽ, trong cuộc sống chung, trong sinh hoạt tập thể, con người không cảm thấy cô đơn và tình yêu cũng dễ dàng nảy sinh. Trong sinh hoạt tập thể, nơi nhiều người cùng nhau làm việc và sáng tạo, không những chỉ cùng nhau cạm chén, mà thực sự cùng nhau thử thách và khẳng định vị trí xã hội của mình, ở đó chính là miếng đất tốt nhất cho tình yêu nảy nở và hạnh phúc vững bền. *Tìm tình yêu trong cuộc sống tập thể* đó là con đường chắc chắn và đáng khích lệ nhất đối với những người đi tìm tình yêu. Trong nhà trường, tại nơi học nghề, trong nhà máy, cơ quan, công trường, trong tổ chức của đoàn thanh niên cũng như các tổ chức xã hội khác, con người có những điều kiện thuận

lợi nhất để tìm hiểu đối tượng. Ở đây chúng ta không những chỉ tìm hiểu được mặt ngoài của đối tượng, mà biết chắc chắn khả năng của người đó. Chúng ta có thể hiểu người đó một cách khách quan, được chứng kiến người đó trong lao động và quan hệ xã hội, trong cách xử thế với bạn bè, nói chung chúng ta biết được đối tượng một cách toàn diện và có đầy đủ thời gian để đối chiếu với người yêu lý tưởng của chúng ta. Ai có thể cùng nhau lao động, cùng nhau vượt qua những thử thách trong công tác, người đó có thể cùng chung sống và xây đắp hạnh phúc lứa đôi, một khi đã yêu nhau.

Nhưng vì sao nhiều bạn trẻ còn ngại ngần tìm bạn đời trong môi trường mình học tập và công tác? Phải chăng bụt chùa nhà không thiêng? Theo nghiên cứu của các nhà xã hội học thì nguyên nhân chính khiến những người trẻ tuổi ngại ngần tìm hiểu nhau trong tập thể là ở chỗ có nhiều thành viên và trước hết là các thủ trưởng đơn vị có quan niệm sai lầm, cho rằng những chuyện yêu đương «trong phạm vi nội bộ» có thể cản trở, thậm chí phá vỡ và gây rắc rối cho tập thể. Quan niệm này đã thịnh hành và lan rộng đến mức ở một số cơ quan, người ta không cho phép các cặp vợ chồng cùng làm việc trong một đơn vị.

Biện pháp này hoàn toàn sai lầm. Thực tế là các cán bộ lãnh đạo đã nhầm lẫn tình yêu với sự si mê. Một tình yêu chân chính cũng như một tình bạn chân thành không bao giờ có thể gây tác hại cho tập thể. Ngược lại hai con người thực sự yêu nhau luôn luôn giúp đỡ nhau để hoàn thành tốt nhất nhiệm vụ được tập thể giao phó. Nếu một người con trai và một cô con gái cùng đơn vị yêu nhau, họ sẽ giúp nhau phát triển để người nọ «lớn thêm bởi người kia» và có ích hơn cho tập thể và xã hội, đây chính là một trong những đặc điểm quan trọng của tình yêu mà chúng ta đã nói tới. Tuy nhiên, trước khi đến

được tình yêu, hai con người phải trải qua một giai đoạn rất khó phân biệt là yêu hay si mê, phải lòng nhau hay hành động bị tình dục chi phối. Nhưng đây không phải là nguyên cớ để ta «cấm... yêu» trong đơn vị. Ai yêu thực lòng, người đó hòa mình vào cuộc sống tập thể. Còn ai si mê và khuấy động tập thể bằng những mối tình si vô độ của mình, người đó phải chịu trách nhiệm trước tập thể và thậm chí không được phép sinh hoạt trong đơn vị đó nữa.

Tình yêu trong tập thể, đó chính là hướng đi cho tương lai, đó cũng là con đường bảo đảm nhất dẫn đến ngày hai con người trao nhẫn cưới cho nhau...

... Và ngày ấy sẽ đến. Hai con người yêu nhau cùng bước lên một cỗ xe song mã để đến tòa thị chính làm lễ kết hôn, rồi trao nhau nạm hôn đầu tiên «đúng nghi thức» trước đại diện Nhà nước và hai họ. Thế nhưng... Từ cái thuở ban đầu bốn mắt nhìn nhau cho tới lúc cùng trả lời «đồng ý» trước ông Tư xã hội chủ nghĩa, hai con người đến với nhau còn phải trải qua biết bao bước thăng trầm. Biết bao điều tâm sự còn xao xuyến trong tim. Bao lá thư tâm tình còn đợi lời giải đáp.

III. NHỮNG LÁ THƯ TÂM TÌNH NHỮNG LỜI ĐÁP CHÂN TÌNH

Yêu em, nhưng mẹ chẳng cho yêu?

Thưa ban biên tập!

Tôi xin vào đề ngay. Tôi là sinh viên sư phạm và muốn sau này thành nhà giáo. Giống như những người trẻ tuổi (tôi 21 tuổi), tôi cũng có một cô bạn gái, tuy không cùng học đại học, nhưng chúng tôi quen biết nhau đã hơn một năm rưỡi nay và rất hiểu nhau. Phien một nỗi là mẹ tôi nhất định không chịu chấp nhận mối quan

hệ của chúng tôi. Tôi xin nêu lý do : cha tôi đã mất trong chiến tranh. Mẹ tôi muốn tôi phải lấy một người vợ xuất thân từ một gia đình khá giả. Mặc dù không có gì phản đối cô bạn gái của tôi, nhưng mẹ tôi thấy gia đình cô ấy không tương xứng, vì thế nhất quyết không ưng thuận. Theo ý tôi thì đó là một cách suy nghĩ hoàn toàn lỗi thời, vì vậy tôi đã nhiều lần tranh cãi với mẹ tôi, cũng khá to tiếng. Cuối một buổi tranh luận, mẹ tôi bảo thẳng : « Thôi được, mặc mày muốn làm gì thì làm, nếu mày không bỏ nó, thì chẳng có mẹ con gì nữa hết ! ». Cũng may cho tới giờ chuyện đó chưa xảy ra. Tôi cũng không muốn câu chuyện dẫn đến kết thúc ấy, vì mẹ tôi đã làm biết bao điều tốt đẹp đối với tôi. Mẹ đã hy sinh cho tôi rất nhiều. Tôi không biết nên làm thế nào bây giờ. Xin giúp tôi ý kiến. Cám ơn các bạn.

Colau

Bạn Colau thân mến !

Chúng tôi hoàn toàn đồng ý với bạn là quan niệm của mẹ bạn đã thuộc về quá khứ. Chúng tôi cho rằng có lẽ mẹ bạn quá lo lắng cho bạn đấy, nhưng không vì thế phải chấp nhận ý kiến của mẹ bạn là đúng, vì trong xã hội ta, giá trị của con người không phải được quyết định ở chỗ gia đình khá giả hay không, mà ở sự cống hiến của mỗi người, ở tư cách của mỗi người, bạn ạ. Mong bạn khi « tranh luận » với mẹ, hãy hết sức bình tĩnh và tạm thời tránh đề cập tới chuyện « khá giả ». Bạn hãy ôn tồn nói cho mẹ hiểu những cái tốt, những cái đáng yêu của cô bạn gái mình, hãy hết sức tình cảm kể cho mẹ hay vì sao bạn yêu cô gái ấy, nếu không có cô ấy, bạn sẽ ra sao... Tóm lại, xin bạn hãy thuyết phục mẹ bạn bằng chính những điều tốt đẹp mà người bạn gái đã làm bạn say lòng. Nếu có thể được, cố gắng tạo ra

một cuộc gặp gỡ giữa người mẹ và cô gái, vì như thế mẹ bạn sẽ đánh giá cô dâu tương lai của mình khách quan hơn. Chúng tôi tin rằng bạn gái của bạn rất thông minh, rất đáng yêu, đến nỗi sau khi gặp gỡ, mẹ bạn sẽ đặc biệt có thiện cảm với cô ấy. Mong bạn hết sức kiên trì, không vì sự giục giã của trái tim mà đối xử sơ xuất với mẹ đề sau này phải ân hận. Mặt khác, tình yêu đòi hỏi thử thách, không những trong quan hệ riêng tư giữa hai người, mà còn phải trải qua những khó khăn trong phạm vi gia đình và xã hội, tình yêu đòi hỏi ta phải vượt qua những khó khăn, phải không bạn ? Chúng tôi tin rằng nếu bạn kiên trì bảo vệ tình yêu và hết sức ôn tồn, dùng tình cảm và lý lẽ không thể không chấp nhận được, đề thuyết phục người mẹ quá lo lắng cho bạn, chắc chắn bạn sẽ thành công.

Chờ tin của bạn gửi về tòa soạn
Thân ái.

Anh ấy yêu em hay là thương hại em ?

Anh Co-lêm thân mến !

Biết anh là đồng tác giả của cuốn sách « Một lời nói thẳng » đã kêu gọi bạn đọc viết thư cho anh khi gặp những điều nan giải. Sau khi đã suy nghĩ khá lâu, em quyết định viết thư này cho anh đề xin anh góp ý. Từ nhiều năm nay, em bị mắc bệnh lao, Ra viện về gia đình chưa đầy một tháng em đã lại phải vào nằm viện. Đến nay, em đã nằm liên tục một năm trời trong viện mà không được về nhà. Người chồng chưa cưới của em vẫn đợi em ! Em rất biết ơn anh ấy, nhưng nhiều khi em nghĩ là không biết em xử thế đúng hay không nếu phụ em cứ bắt anh ấy phải đợi chờ, cướp mất của anh ấy những tháng năm tươi đẹp của tuổi trẻ. Đối với anh ấy, đây là những tháng năm phí phạm phải không anh Co-lêm ? Cứ hai tuần anh

ấy lại đến thăm em, mặc dù từ chỗ anh ấy đến nơi em, xa lắm, anh Co-lêm ạ. Anh ấy hầu như đọc được ý muốn của em hay sao ấy, bao giờ anh ấy cũng rất thương em. rất chiều em và đáng yêu lắm. Trước mặt em, không bao giờ anh ấy tỏ ra cho em hay là đối với anh ấy, thời gian hy sinh cho em đã quá lâu. Nhưng em cứ luôn luôn dằn vặt mình, thậm chí tự làm khổ mình nữa, em cũng không hiểu vì sao. Em không biết có nên «trả tự do» cho anh ấy hay không? Chắc anh ấy không bỏ em mà đi đâu. Nếu như em biết đấy là tình yêu thực sự đã giữ chân anh ấy ở lại với em hay là sự thương hại đối với một người ốm thì đã đi một nhẽ. Em sẽ biết mình phải làm gì. Nhưng em không biết, làm thế nào để biết được kia chứ? Hơn nữa, do nằm nhiều và ăn uống tốt, người em ngày càng thêm đầy đặn mãi ra, điều đó càng làm cho em cảm thấy mình yếm thế hơn.

Em biết câu chuyện của đời em không giống mọi người, mong anh hiểu em và trả lời em. Em hoàn toàn đặt hy vọng ở sự giúp đỡ của anh. Mong anh thông cảm với hoàn cảnh của em.

Chào kính trọng

Bạn F. thân mến,

Ở đất nước ta, ai muốn mua một chiếc ghế đi vắng, người ấy có ba khả năng để thực hiện ý nguyện của mình :

1. Nếu anh ta có tiền, anh ta ra cửa hiệu, trả tiền rồi đem ngay chiếc ghế về nhà.

2. Nếu anh ta ít tiền, nhưng có thời gian, anh ta có thể gửi tiết kiệm, chờ tới lúc có đủ tiền sẽ rút tiết kiệm ra mua ghế đi vắng đem về nhà.

3. Nếu anh ta ít tiền, nhưng không có thời gian, anh ta có thể trả dần cửa hàng, nhưng vẫn được phép đem ghế về.

Bây giờ xin bạn tự quyết định xem trong ba người ấy ai là người đã «phí phạm» tiền của của mình. Theo cách nghĩ của bạn trong thư thì có lẽ người thứ hai phải không? Anh ta gửi tiền đi (vào ngân hàng), nhưng chẳng được đền đáp gì cả! Nhưng chắc chắn, nếu bạn nghĩ lâu một chút, bạn sẽ thấy rằng: cả ba người ấy, không có ai «phí phạm» tiền của mình hết, vì người nào cũng đều nhận được chiếc ghế mình mong muốn, người sớm hơn, người muộn hơn, có thể thôi. Bây giờ còn vấn đề là người thứ hai, anh ta gửi tiền vào tiết kiệm, vậy thì anh ta có phí phạm những tháng năm tuổi trẻ của mình không? Người thứ nhất và người thứ ba có thể được nằm trên chiếc ghế đi vắng sớm hơn, còn người thứ hai muộn hơn, nhưng chỉ vì được nằm muộn hơn một chút mà nói anh ta phí phạm thời gian thì hoàn toàn vô nghĩa, có phải thế không bạn?

Bây giờ nói sang chuyện riêng của bạn nhé. Người chồng chưa cưới của bạn muốn kết hôn với bạn nhưng không thể tội nguyên ngay được, mà phải chờ đợi một vài năm, nhưng đâu có phải chờ đợi mãi mãi! Bạn đâu có phải nằm viện mãi mãi. Vậy thì trong thời gian chờ đợi, người chồng chưa cưới của bạn đã tìm thấy hạnh phúc và niềm vui trong việc chăm sóc bạn và biết mình được yêu, bạn có lúc nào nghĩ như thế không? Chả nhẽ cái hạnh phúc được chăm sóc người mình yêu miễn trong lúc khó khăn không phải hạnh phúc hay sao? Thế thì quãng thời gian đó đâu có phí phạm?

Bạn đang được yêu đấy, bạn F. ạ. Và cảnh ngộ của bạn hiện nay đâu có khác gì đã kết hôn? Có lẽ chẳng là khác ở chỗ hai người chưa được sống gần nhau

Nhưng nếu chỉ nghĩ không gần nhau là phí phạm tuổi trẻ thì ý nghĩ ấy không xứng đáng với tình yêu đâu bạn ạ. Chắc bạn hiểu ý tôi đấy. Chúng tôi nghĩ rằng bạn sẽ làm tổn thương anh ấy nhiều lắm, nếu như bạn nghi ngờ tình yêu thực sự của anh ấy, bạn F. ạ. Bạn thử hình dung xem, ví như bạn ở địa vị anh ấy, bạn có làm khác hơn không? Chắc chắn là không, phải không bạn? Vậy thì mong bạn hãy tin anh ấy như tin mình, đừng suy diễn dần vật mình và không an tâm chữa bệnh, bạn nhé. Còn nếu bạn cứ nhất thiết muốn biết đây là tình yêu hay là sự thương hại, thì mong bạn hãy thực thà tâm sự với anh ấy, kể cho anh ấy nghe những nỗi niềm phân vân trong lòng bạn. Cũng có thể anh ấy yêu bạn và thương cảm bạn vì yêu, nhưng đừng nghĩ đến chữ thương hại ở đây. Người ta có thể thương hại một người gặp bước hiềm nghèo, nhưng không nhất thiết phải yêu người đó. Trường hợp của bạn là yêu và thương nữa đấy, thương vì bạn gặp lúc khó khăn, nhưng yêu vì những gì thật đáng yêu ở bạn. Còn chuyện người cứ đẩy đà ra thì bạn đừng quá lo, vì khi ra viện, chắc chắn bạn sẽ dần dần trở lại như xưa thôi, và chẳng trong tình yêu chân chính vẻ đẹp bên ngoài của con người đâu có phải là yếu tố quyết định, phải không bạn? Chả nhẽ bạn sẽ không yêu anh ấy nữa, nếu chẳng may anh ấy xấu trai đi chút ít?

Mong bạn an tâm điều trị và tin tưởng ở tình yêu.

Chào thân ái

Cơ-lê.

Những người yêu nhau, sao cứ phải hôn nhau?

Thưa tiến sĩ Hốp-man!

Một cô gái mười bảy tuổi viết thư cho tiến sĩ đây. Mười bảy tuổi là độ tuổi mà ý nghĩ thường quay quanh vấn đề tình yêu và hay trao đổi với nhau về chuyện đó.

Vừa qua, trong một lần trò chuyện vui vẻ với bạn bè, chúng em bàn luận khá sôi nổi nhưng không sao trả lời được câu hỏi này, xin tiến sĩ giúp đỡ : tại sao những người yêu nhau lại hôn nhau ? Theo ý chúng em thì thực ra người ta chẳng có lý do gì để mà ép mỗi mình vào mỗi người yêu cả, và cũng không thể khẳng định rằng chiếc hôn là hoa trái của sự âu yếm, có phải thế không ạ ? Về thực chất, hôn nhau là một việc làm hết sức mất vệ sinh. Hiện nay ở các bộ lạc người ta sống có như ta không, đàn ông và đàn bà có hôn nhau không ? Và những người Et-xki-mô, ngoài cử chỉ bày tỏ sự âu yếm là chà chà mũi vào nhau, họ có biết đến cái hôn được thịnh hành rộng rãi ở xứ ta hay không ? Và những người Giec man và La mã cổ xưa như thế nào ?

Đây là những câu hỏi mà chúng em chưa trả lời được. Kề ra được biết chiếc hôn từ đâu ra, liệu nó có phải là một phát minh mới đây hay là một thứ thuộc về « tài sản quốc gia » có tính chất « di truyền » thì rất thú vị. Chúng em nghĩ rằng tiến sĩ là người hay viết về tình yêu có thể giúp chúng em trả lời những câu hỏi đó, và xin cho chúng em biết qua nguồn gốc của chiếc hôn. Xin cảm ơn tiến sĩ !

Cô bạn tuổi mười bảy thân mến !

Nếu muốn trả lời thật đầy đủ những câu hỏi của cô, có lẽ chúng tôi phải viết một cuốn sách về lịch sử các phong tục của nhân loại. Nhưng viết thư thật khó lắm, làm sao có thể nói hết được. Dù sao thì chiếc hôn có nhiều dạng rất khác nhau, chắc cô cũng biết điều đó. Đề tỏ lòng ái mộ một người đàn bà, người đàn ông có thể hôn tay. Người con trai hôn trán mẹ đề tỏ lòng yêu kính mẹ. Người ngoan đạo có thể hôn lên chiếc áo khoác của linh mục với tấm lòng sùng tín. Trong các nước

về hôn chủ nghĩa anh em, những người đồng chí gặp nhau có phong tục mới là hôn má để tỏ tình hữu nghị.

Riêng tình yêu là một ngoại lệ, những chiếc hôn trong tình yêu có « nội dung » hoàn toàn khác hẳn với những điều đã nói ở trên : hôn nhau là biểu hiện của nỗ lực hóa thân và hóa hôn. Một chiếc hôn lên môi có thể quyết định tất cả mối quan hệ giữa hai người... Đáng tiếc là chúng tôi không thể trả lời cô là chiếc hôn xuất hiện tự bao giờ. Chỉ biết rằng những người Hy Lạp, những người La mã và cả những người Giécman cổ xưa đã biết đến chuyện hôn nhau. Còn phong tục chà chà mũi vào nhau của người Et-xki-mô cũng là một cách thể hiện tình yêu đấy thôi. Xin nói thêm, ngay cả thi sĩ Hai-nơ cũng đã có lần chát vắn như cô đấy :

Nói cho tôi biết đi, ai ngày xưa đã phát minh ra chiếc hôn ?

Có lẽ đấy là con người sống cực kỳ sung sướng

Anh ta cứ hôn, và không cần suy tưởng

Trong tháng năm đẹp đẽ, trong tháng năm.

Hoa nở lên từ mặt đất âm thầm

Trên cao mặt trời cười và bầy chim ca hát.

Thân ái chào cô

Hóp-man.

Chỉ tiếc một điều — anh ấy đã có vợ

Thưa các tác giả !

Tôi đã đọc cuốn sách nói về tình yêu và thấy rất bổ ích. Duy có một vấn đề tôi rất quan tâm, nhưng không tìm thấy ở trong sách, vậy xin các anh với tư cách là những nhà tâm lý học hãy nghiên cứu và giúp đỡ tôi.

Với 21 tuổi đầu, hiện nay tôi đã — có thể nói — là thành đạt trong nghề nghiệp. Xét về mặt đời sống vật chất, tôi không phải lo lắng gì cho tương lai của tôi cả, nhất là Nhà nước lại rất quan tâm đến việc bồi dưỡng thanh niên. Tôi cũng không phải là người đứng bên lề cuộc sống, bạn bè tôi đông, người quen cũng nhiều, và mối quan hệ đó đã giúp tôi theo đuổi những sở thích của mình, chẳng hạn như đi xem hát và tham gia các hoạt động văn hóa. Thỉnh thoảng cao hứng tôi mua vé ngồi lên một con tàu tốc hành và cứ thế đi chơi, chẳng cần định trước là mình sẽ đi đâu. Chỉ qua mấy dòng thư chắc các anh cũng có thể thấy rằng tôi rất hài lòng với cuộc sống, một cuộc sống tươi đẹp hơn nữa hay thoải mái, dễ chịu hơn nữa, tôi cũng khó có thể hình dung được. Nhưng mà... vâng, nhưng mà cho đến bây giờ, tôi vẫn chưa gặp được con người để cho tôi trao tim ! Mãi gần đây, nghĩa là cách đây vài tháng, tôi đã quen một người bạn đồng nghiệp, người này, về hình thức không hoàn toàn giống như người yêu lý tưởng của tôi, nhưng tôi có thể học được ở anh ấy rất nhiều về nghiệp vụ cũng như những mặt khác. Tôi cũng rất thích cách ăn mặc vừa đẹp vừa giản dị của anh ấy, nhất là cách xử thế không chê trách vào đâu được của anh ấy. Chỉ có một điều chúng tôi không hợp nhau, đó là thế giới quan của mỗi người, và hơn nữa : anh ấy đã có vợ ! Tôi yêu con người này lắm, tôi không dám đề cho anh ấy biết tình cảm của tôi. Từ ngày anh ấy về làm việc ở nơi tôi, tôi hầu như đã đánh mất trái tim mình nơi anh ấy, đến nỗi chỉ trông thấy anh ấy hoặc được nói chuyện với anh ấy, tôi đã cảm thấy vô cùng sung sướng. Tôi cũng cảm thấy anh ấy có thiện cảm đối với tôi, nhưng có lẽ anh ấy thấy trước được là mọi chuyện sẽ rất vô nghĩa, nếu đi sâu hơn nữa vào quan hệ tình cảm đối với tôi. Tôi rất biết ơn anh ấy về điều đó, vì tôi nghĩ rằng, nếu anh ấy bày tỏ tình cảm của mình, có lẽ tôi sẽ mất tự chủ...

Rồi tình yêu có thể chiến thắng lý trí, mặc dù tôi luôn luôn cảm thông và đặt mình vào địa vị vợ anh ấy, người sẽ bị lờn gạt trong tình yêu, nếu như :

Vậy là tôi si mê, có phải không ? Nhưng si mê (hay lửa rơm) sao lại kéo dài hàng bao tháng trời như thế ? Trường hợp của tôi có thể nói tới một tình yêu được không, cho dù đó chỉ là một mối tình đơn phương ?

Ngoài anh ấy, tôi cũng có nhiều bạn trai có thiện cảm đối với tôi, nhưng không hiểu sao, đối với họ lòng tôi rất thờ hững, thậm chí nhiều khi tôi đối xử khá lạnh nhạt để sau đó lại ân hận. Có cách gì để quên anh ấy không ? Làm thế nào để chỉ gìn giữ một tình bạn ? Xin các anh khuyên bảo.

Xin cảm ơn các anh !

Chị... kính mến !

Xin thân ái cảm ơn chị đã gửi thư cho chúng tôi và xin chúng tôi góp ý kiến. Đây là ý kiến của chúng tôi về vấn đề của chị :

Có lẽ về chuyện riêng của chị người ta sẽ có những ý kiến khác nhau, người thì cho rằng đó là tình yêu, người thì bảo đó là sự si mê, chị ạ. Vì trong thực tế có cả tình yêu đơn phương và tình si đơn phương đấy. Theo thư chị, chúng tôi thiên về sự si mê, vì những đặc điểm chủ yếu khiến cho chị say lòng hầu như toàn « ở phía ngoài » của đối tượng, trong khi đó những chuyện rất quan trọng như bất đồng về thế giới quan không hề ảnh hưởng gì đến tình cảm của chị. Tuy nhiên, điều này cũng không quyết định, vì đối với chị không phải là làm thế nào để kết bạn trăm năm cùng anh ấy, mà là làm thế nào để có thể ngày càng xa anh ấy hơn.

Điều đó có nghĩa là chị muốn « ra lệnh » cho tình cảm của mình phải thế này hay thế khác, nhưng đó không phải là một chuyện dễ dàng. Chả nhẽ bỗng dưng chị bắt mình phải khinh miệt những tình cảm của mình hay sao? Không ai ra lệnh được cho tình cảm đâu, người ta chỉ có thể chỉ đạo cách xử thế của mình! Và đó chính là điều cơ bản. Theo thư chị thì tới nay chuyện ấy chưa xảy ra, chỉ vì cách cư xử của anh ấy và chị biết ơn anh ấy. Nhưng nếu anh ấy không muốn và chị cũng không muốn thì vấn đề sẽ khác, phải không chị? Vì thực tế hiện nay chị là người quyết định, chứ không phải anh ấy. Thái độ của anh ấy đã rõ ràng và dứt khoát, nếu chị cũng dứt khoát rằng anh ấy không phải là người yêu lý tưởng của chị (như chị đã nhận định trong thư, xét về mặt thể giới quan hai người không hợp nhau), thì những sôi động trong lòng chị — theo dòng thời gian — sẽ lắng dần, và chị sẽ chỉ gìn giữ trong lòng một tình bạn mà thôi, như chị mong muốn. Ngạn ngữ nước ta có câu: Tình yêu giúp ta quên tháng năm, và tháng năm giúp ta quên tình yêu. Trường hợp của chị chắc chắn rơi vào vế thứ hai của câu ngạn ngữ đó. Và chẳng, nếu chị kiên định bảo vệ hình tượng người yêu lý tưởng của mình đã được đào luyện qua cuộc sống thì việc quên dần con người ấy không khó lắm chị ạ. Chúc chị sớm gặp một người gần hơn với người mẫu lý tưởng của chị, vì chính người ấy sẽ xứng đáng với tình yêu của chị hơn là con người hiện đang được chị mê say hay dùng theo nghĩa của chị là yêu một chiều không có sự đáp lại. Xin chị nghĩ rằng: trái tim anh ấy đã trao tặng mất rồi, không thể đòi lại đâu, vì một người phụ nữ khác cũng đang yêu và trân trọng tình yêu như chị. Hai con người ấy đã nên vợ nên chồng, đã trải qua những thử thách của tình yêu trước khi trao nhẫn cưới cho nhau, và rất có thể là họ đang xây đắp những kế hoạch cho tương lai, đang lo toan đến hạnh phúc của các con,

chúng ta hãy góp thêm sức mình cho hạnh phúc ấy, phải không chị? Thế là chị có cái lý để « quên anh ấy » rồi đây :

1. Anh ấy chưa phải người phù hợp với hình tượng lý tưởng của chị.

2. Anh ấy không yêu chị, vì đã yêu người khác, cho dù có thiện cảm với chị đi nữa.

3. Chị không yêu anh ấy mà si mê anh ấy, vậy đó đâu có phải là nguyên cớ để duy trì, nhen nhóm mãi ngọn lửa của lòng mình.

4. Vì người phụ nữ đáng yêu kia mà chúng ta chưa biết mặt, vì hạnh phúc của con cái đôi vợ chồng ấy, xin chị hãy dứt khoát với tình cảm của mình.

Chúc chị thành công trong
trận địa của đời tư
Thân ái!

Yêu ? Không yêu ? Không yêu ? Yêu ?

Các anh thân mến !

Trong một cuốn sách, các anh đã nói tới 5 đặc điểm của tình yêu. Em thấy đặc điểm nào cũng quan trọng cả. Nhất là đặc điểm thứ ba, đó là việc lựa chọn đối tượng dưới sự dẫn dắt của một hình tượng lý tưởng. Các anh có khuyên những người đi tìm tình yêu là hãy tìm lấy một người nào đó phù hợp nhất với « người yêu lý tưởng » của mình, đồng thời trong khi tìm nên phân biệt rõ ràng những tính chất cơ bản với những tính chất không cơ bản của đối tượng. Nhưng em không biết những tính chất nào là cơ bản, các anh ạ ! Em đã nghĩ nhiều lắm, vậy mà vẫn không sao phân biệt được, thế có khổ không chứ. Nói như vậy là cốt để các anh hiểu em và may ra có thể

giúp được em, vì em tin các anh, nên em xin thực tình kể cho các anh nghe câu chuyện riêng của em đây. Ngay từ khi còn nhỏ, đối với em, những người nào yêu đời, nhanh nhẹn và thân ái, em vẫn coi là những người « lý tưởng » Em vẫn ao ước được gặp những con người như thế trong cuộc đời, đặc biệt là đức tính yêu đời, em coi đó là tối quan trọng đối với em, vì bản tính của em hơi rụt rè và hay buồn. Em muốn tìm một người bạn đường tươi vui hỗ trợ em, muốn yêu một người nào đó rất yêu đời để truyền cái yêu đó sang em, quả thật em muốn tìm một người như thế để nương tựa trong cuộc sống. Nhưng cách đây hai năm em đã gặp một người... Anh ấy hơn em bảy tuổi, tính tình rất trầm lặng, hơi chậm chạp và đôi khi không được tháo vát cho lắm. Có thể nói bản chất anh ấy là một người nghiêm nghị, các anh ạ. Tất nhiên là anh ấy cũng có nhiều mặt tốt, anh ấy là một người giỏi nghề, rất kiên trì và đặc biệt là rất thích em. Anh ấy đã nhiều lần ngỏ ý mong muốn em trở thành vợ anh ấy, nhưng em vẫn rụt rè không dám nhận lời, thậm chí nhiều khi em còn thấy sờ sợ nữa, em chỉ sợ nếu lấy anh ấy, em sẽ mất những gì mình vẫn coi là lý tưởng. Xin các anh cho biết, những đức tính em nêu có phải là cơ bản hay không cơ bản đối với em ?

Nhiều khi gặp bạn bè và những người đàn ông có những đức tính như thế, em cứ thấy mũi lòng, chẳng hiểu tại sao người bạn trai của em lại không được như thế ! Thậm chí có những lần anh ấy nói chuyện với em, em cảm thấy ngán ngán thế nào ấy, mặc dù em không phải là một người nói chuyện có duyên hoặc tính tình sôi nổi. Có phải lỗi ở em không các anh ? Có phải em kém ý chí và nghèo nghị lực không ? Em chịu thôi, không sao trả lời được. Ước muốn lớn nhất của em là yêu và được yêu như lòng em mong muốn và sau đó có một cuộc sống gia đình hài hòa và hạnh phúc. Đã có lần em

nói thực với anh ấy là hai người không thể lấy nhau được, nhưng anh ấy có quan điểm khác em và luôn luôn tìm mọi cách để gần em. Yêu ? Không yêu ? Không yêu ? Yêu ?... Em cứ nghĩ hoài về chuyện đó, các anh ạ. Mặt khác em lại sợ, nói thực là sợ mất anh ấy, mất một người yêu em, liệu trên đời này có người nào khác yêu em như anh ấy không ? Em cứ nghĩ miên man mãi, không sao quyết định được. Xin các anh trả lời em ngay, quan trọng lắm đấy các anh ạ. Một ca cấp cứu của tình yêu... Chờ thư của các anh !

em...

Bạn gái thân mến !

Bạn muốn biết đối với hình tượng lý tưởng thì đức tính yêu đời có phải là cơ bản hay không cơ bản phải không ? Đáng tiếc là chúng ta không thể khẳng định được rằng đức tính đó là cơ bản đối với mọi hình ảnh lý tưởng, vì nó có thể là cơ bản đối với người này, nhưng không nhất thiết phải có ý nghĩa quyết định đối với người khác. Riêng trong trường hợp của bạn xin bạn hãy cân nhắc cho kỹ rồi quyết định ; nếu đối tượng của bạn thiếu tính chất đó, liệu bạn có thể có được một cuộc sống hài hòa và hạnh phúc với người đó hay không ? Liệu hai con người có thực sự bổ sung cho nhau hay không ? Vì hai con người có thực sự yêu nhau và cùng nhau đi qua cuộc đời, đó là hai con người quyện vào nhau thành một cộng đồng hài hòa và phát triển, là hai con người sẽ lớn lên vì nhau, có phải thế không bạn ? Nhưng yêu đời đã là một đức tính được bạn chọn lựa từ lâu để bổ sung cho bạn, một người hay buồn, như bạn nói, như vậy có thể nói : đối với bạn, đó là một tính chất cơ bản, không thể thiếu được cho hạnh phúc của bạn. Vậy tại sao bạn vẫn chưa dám quyết định ! Chúng ta nói thẳng với nhau nhé ! Quả là bạn có thiếu nghị lực đấy. Bạn chỉ sợ mất một người

yêu, mình chứ thực lòng bạn đâu có yêu anh ấy, bạn đâu có cảm thấy « thiếu anh ấy, em làm sao mà sống được », đâu có muốn nhốt anh ấy vào trong trái tim mình và gìn giữ suốt cuộc đời ! Bạn chỉ muốn *chắc chắn* đấy thôi. Thà có con chim sẻ ở trong tay vẫn còn hơn tay không, có phải thế không nào ? Nuôi cho người khác một hy vọng khi lòng mình không yêu, đó là lừa dối đấy, bạn gái ạ. Có lẽ bạn không nghĩ thế đâu, bạn chỉ muốn chờ đợi có một người khác hợp với mình hơn rồi mới quyết định cũng nên. Gặp những người vui tính, yêu đời, bạn « cảm thấy vui lòng », nghe người ấy nói chuyện, bạn cảm thấy « ngán ngán thế nào ấy », thế thì đúng là bạn không yêu người ấy rồi còn gì ! Mà đã không yêu thì nghĩ đến chuyện hôn nhân làm chi, chả lẽ đề rồi đây bạn sẽ cứ phải « vui lòng » và « ngán ngán » chồng mình hay sao ? Vả chẳng đã hai năm nay tình cảm của bạn không chuyển biến cơ mà, bạn vẫn cứ đắn đo, vẫn cứ dửng dưng như thế và vẫn nuôi cho người ấy một hy vọng. Như thế là bạn có lỗi với anh ấy đấy. Tình yêu đòi hỏi lòng trung thực và những người trung thực mới xứng đáng được yêu, phải không bạn ? Thà nói thẳng làm đau lòng con người yêu mình trong phút chốc còn hơn để người ấy hy vọng rồi cay đắng, phẫn uất từ giã mình ra đi... Còn chuyện không yêu có nên lấy hay không chắc chắn bạn có thể tự trả lời được. Xin bạn tự cấp cứu lấy mình !

Thân ái chào bạn !

Anh ấy có quay lại với em không ?

Thưa các anh !

Chúng em là hai cô gái sống ở... đã đọc sách viết về tình yêu của các anh rất hào hứng. Nhưng đáng tiếc chúng em chưa tìm được câu trả lời cho câu hỏi của chúng em. Vậy mong các anh cho biết ý kiến :

1. Từ lâu em đã có quan hệ mật thiết với một người bạn trai, anh ấy thường đi chơi với những cô gái khác, nhưng bao giờ cũng quay về với «bến bờ em». Thời gian gần đây em đã tỏ ra hoài nghi những lời tỏ tình của anh ấy, vậy xin các anh cho biết liệu anh ấy có còn yêu em hay không ?

2. Cả em nữa, em cũng có một bạn trai từ nhiều năm nay. Cách đây không lâu em đã cắt đứt quan hệ với anh ấy, chỉ vì anh ấy đòi hỏi ở em những điều thuộc về đặc điểm thứ năm và là đặc điểm cuối cùng của tình yêu. Nhưng bây giờ nghĩ lại em thấy mình quyết định hơi vội vã, vậy xin các anh cho biết liệu anh ấy có quay lại với em không ?

3. Làm thế nào để có thể lấy lại một tình yêu đã mất ?

Chúng em chờ tin của các anh.

Hai cô gái bên bờ sông En.

Thân gửi hai cô gái bên bờ sông En !

Chúng tôi cũng đã đọc những câu hỏi của hai cô một cách rất hào hứng. Ý kiến của chúng tôi như sau :

1 Câu hỏi thứ nhất thực ra rất dễ trả lời. Nếu như người bạn trai của cô đã luôn luôn lừa dối cô và không hề chung thủy với cô thì làm sao cô có thể gắn bó với người đó suốt một đời và chờ đợi ở người đó tình yêu và lòng chung thủy ? Một người không yêu cô thực lòng và không chung thủy, người ấy có xứng đáng được cô yêu hay không, xin cô tự trả lời và kết luận.

2. Câu hỏi thứ hai : nếu người đó yêu cô thực sự và nhận thức được rằng những điều mình đòi hỏi ở bạn gái thật quá đáng, không xứng đáng với tình yêu chân chính, thì chắc chắn anh ta sẽ trở lại với cô, thậm chí

sẽ xin lỗi cô về những hành động không hay của mình. Còn nếu anh ta bỏ đi biệt tăm, chỉ vì cô không chiều ý anh ta về chuyện đó, thì người con trai ấy đến với cô không phải vì tình yêu chân thành mà vì sự quyến rũ của tình dục. Cô nên mừng vì người ấy không trở lại và không nên rỏ nước mắt tiếc thương một mối tình lửa rơm đã cháy rụi làm gì.

3. Xin hai cô xem lại những đặc điểm của tình yêu chân chính để xem mối tình đã mất của mình có đáng mất hay không: một người luôn luôn bị người yêu lừa dối và một người mất người yêu vì anh ta lấy tình dục làm trọng. Cả hai «mối tình» đó đáng mất đi lắm chứ, ai dại gì mà tìm cách lấy lại phải không? Hãy mất đi, mất đi thật nhiều những «mối tình» lường gạt và lửa rơm như thế để cho hai cô và nhiều cô gái sông En của chúng ta gặp được thật nhiều những mối tình chân chính, xứng đáng với danh hiệu Con người!

Chào hai cô!

Khi hai «nàng» cùng yêu một «chàng»

Gửi các anh trong tòa soạn báo Thế giới trẻ!

Em rất thích cuộc thảo luận «Bốn mắt nhìn nhau» của báo Đoàn. Tình yêu đúng là một vấn đề nan giải các anh ạ! Các anh có tin như vậy không? Em thấy đúng thế đấy!

Cách đây không lâu em có dịp làm quen với một người bạn trai. Em rất thích anh ấy, hai chúng em: Hainxơ và em, rất thông-cảm và hiểu nhau có thể nói thực sự là một lứa đôi ý hợp tâm đầu. Nhưng mà... bây giờ đến cái chữ «nhưng mà»! Nhưng mà bạn gái thân nhất của em cũng phải lòng anh ấy, thế có rắc rối không chứ? Bạn em không hề giấu giếm chuyện đó.

Cho đến nay giữa hai chúng em chưa có gì là thù địch đối với nhau, nhưng em cảm thấy rằng bạn em đang tìm mọi cách và bằng mọi giá để chiếm cho được trái tim của anh ấy, thực tình em cũng rất thông cảm với bạn gái của em, kẻ cũng thấy tội, nó đã gặp nhiều chuyện bất hạnh trong tình yêu, trong khi đó Hainxor của em quả là một con người rất đáng yêu, các anh ạ ! Em có cảm giác là bạn gái của em tin tưởng rằng chỉ có lấy Hainxor nó mới thực sự có được hạnh phúc. Vì thương bạn và cảm thông với bạn, em có nên hy sinh con người em muốn yêu suốt đời không các anh ?

Ina

Ina thân mến !

Chuyện ấy vẫn thường xảy ra : hai cô gái hoặc hai chàng trai cùng « tranh chấp » một người mà cả hai cùng yêu mến. Trong những tình huống éo le như thế, nhiều tình bạn tốt đẹp đã tan vỡ. Chúng tôi có thể kể cho Ina rất nhiều ví dụ qua thư của bạn trẻ khắp nơi gửi về tòa soạn. Thật đáng mừng là tình bạn giữa Ina và cô bạn gái của Ina không rạn nứt vì chuyện đó, có thể nói đây là nhờ Ina biết lẽ phải, biết xử thế đúng mức, nhờ vậy mà mối quan hệ giữa hai người vẫn trước sau như một. Ina rất cảm thông với những điều không may xảy ra trong đời bạn, về phía Ina, đó là một việc làm tốt đẹp, giữ cho tình bạn được bền vững và đây cũng là biểu hiện của một tình bạn chân thành, luôn luôn cảm thông và sẵn sàng giúp đỡ lẫn nhau.

Tuy nhiên, đối với Ina cũng như bạn gái của Ina, vì thương hại mà « nhường nhau người yêu », đây không phải là cách giải quyết tốt đẹp. Ina im lặng trong chuyện này không giúp ích gì cho tình bạn đâu ! Ngay cả khi bạn gái của Ina cho rằng cô ấy yêu Hainxor hơn cả Ina chẳng nữa, thì sự im lặng cũng có hại. Câu ngạn ngữ : « Nói là

bạc, im lặng là vàng» không thể áp dụng trong trường hợp này. Đã có khi nào người bạn gái ấy tìm cách loại Ina ra khỏi vòng chiến chưa? Dù chỉ một lần hay trong giây phút nào đó? Đã có khi nào Ina cảm thấy rằng bạn gái của Ina cũng suy nghĩ về Ina, về tình bạn giữa hai người và về mối quan hệ của Ina với người con trai ấy như Ina nghĩ về bạn hay không?

Chúng tôi khuyên Ina hãy nghĩ kỹ về chuyện đó và không nên vì một sự «độ lượng không phải cách» mà tạo cơ hội cho bạn gái mình có hành vi và ý nghĩ ích kỷ, chỉ biết đến mình. Liệu cô bạn của Ina có hy vọng được Hainxor yêu hay không? Cũng có thể sự phải lòng của người bạn gái ấy chỉ là một ảo tưởng mơ hồ, nếu như vậy thì việc «xây dựng lâu dài bằng những ước mơ» thật vô nghĩa, Ina ạ.

Bản thân Ina phải xem lại mối quan hệ của mình với Hainxor, phải hoàn toàn độc lập trong suy nghĩ, không nên gán chuyện mình và soi rọi mối quan hệ của mình với người con trai ấy dưới góc độ của những suy nghĩ và ước vọng của người bạn gái. Nếu Ina hoàn toàn tin tưởng rằng tình cảm của mình đối với người ấy đúng là tình yêu thực sự sâu sắc, Ina cũng nên xem lại xem tình cảm của người con trai ấy đối với Ina có như thế hay không. Trong tình yêu, không ai có độc quyền đâu Ina ạ. Ina cũng không có quyền được ưu tiên yêu vì mình quên biết Hainxor trước bạn gái của mình. Ví thử tình cảm của Hainxor đối với bạn gái của Ina mãnh liệt hơn đối với Ina và giữa hai người ấy có thể nảy sinh một mối tình đẹp đẽ hơn thì sao? Đương nhiên đấy lại là một vấn đề hoàn toàn khác. Dù sao thì Ina hành động không phải là ích kỷ, nếu Ina đấu tranh cho tình yêu của mình, đấu tranh để không để mất con người mình yêu mến. Ở đây vấn đề không phải là chuyện đặc quyền đặc lợi mà là mối quan hệ thực sự của con người.

Đáng tiếc là Ina không cho chúng tôi biết thái độ xử thế của Hainxơ ra sao, có đúng là anh chàng đương khó xử hay không, có đúng là Hainxơ đương không biết quyết định yêu ai hay không. Vấn đề này quan trọng lắm Ina ạ. Vì yêu ai đây là quyền quyết định của Hainxơ, có phải không Ina? Giả thử Hainxơ rất yêu Ina, thì việc Ina « hy sinh » Hainxơ cho bạn gái của mình rất vô duyên, có phải thế không nào? Ngược lại, nếu Hainxơ chỉ là người bạn rất tốt, rất thông cảm với Ina thôi, nhưng yêu bạn gái của Ina hết lòng thì việc Ina « hy sinh » lại càng không phải nhẽ. Nhưng nếu Hainxơ « yêu » cả hai người cùng một lúc thì sao? Trường hợp này cần phải xét lại đối tượng để khỏi « yêu » lầm một « người thợ săn rượt theo những kỷ niệm của tình dục ». Mong rằng Hainxơ của chúng ta không phải người như thế.

Thân ái chào Ina

Hai trái tim cùng nhịp, nhưng cô ấy « hơn tôi, một cái đầu ».

Các anh thân mến !

Chuyện của tôi thế này : chúng tôi yêu nhau, về sức lực, tôi là kẻ mạnh, cô ấy thuộc « phái yếu », nhưng về trình độ, cô ấy hơn tôi một cái đầu, thế mới trở trêu' chứ ! Hai chúng tôi cùng tuổi và cùng học với nhau, chúng tôi hiểu nhau như hiểu chính mình các anh ạ. Tình cảm của chúng tôi nảy sinh qua học tập, riêng tôi có thể nói là mình học không đến nỗi nào, kết quả rất khả quan, thậm chí không kém gì cô ấy. Mặc dù vậy có một sự thật không thể chối cãi : trong nhiều vấn đề và khá nhiều trường hợp, cô ấy hiểu biết hơn tôi. Tôi phải thực lòng thú nhận điều đó. Nhưng e ngại không biết một sự chênh lệch về trình độ như thế có bảo đảm được hạnh

phúc không ? Hay sau này, khi sống với nhau, tôi thành người lép vế, và thành « người anh hùng sợ vợ » ?

Xin các anh cho một liều thuốc bổ !

Thân ái
Hen-mut

Xin chào « người anh hùng »

Chắc chắn Hen-mut sẽ khó tìm được trong đời này hai con người yêu nhau lại hoàn toàn ngang nhau về trình độ, về kiến thức, về văn hóa và về sự hiểu biết cuộc sống. Ngay cả khi hai con người ấy *hài hòa* với nhau nhất, và hoàn toàn hiểu biết lẫn nhau, hoàn toàn thông minh như nhau, linh hội các vấn đề với tốc độ nhanh nhạy như nhau, thì vẫn còn có những lĩnh vực mà hai con người ấy có trình độ hiểu biết khác nhau. Và đó là một sự thật không thể chối cãi được, nói theo lời Hen-mut. Mỗi con người là một cá nhân độc lập, với những cá tính riêng biệt, với những nét riêng thể hiện bản chất và nhân cách của người đó. Con người có những khả năng khác nhau, tài năng khác nhau, tùy thuộc vào mức độ trí thức của mỗi người và vào môi trường và hoàn cảnh được đào tạo và giáo dục. Nhưng Hen-mut thân mến ơi, vấn đề đâu phải ở chỗ hiểu nhiều, biết nhiều, nói về chuyện gì cũng có thể có ý kiến được, mà cái chính, cái quyết định giá trị của trí thức là ở chỗ ứng dụng trí thức như thế nào, đóng góp cho xã hội ra sao. Và chẳng trong tình yêu sự ngang tầm nhau về mặt nhận thức, về kiến thức nói chung, không phải điều quyết định cho hai con người hóa thân và hóa hồn với nhau, một sự cân bằng về trí thức không phải là tiền đề cho một cuộc sống, chung hài hòa và cân bằng, bạn ạ, mà trong tình yêu, sống cùng nhau và bổ sung cho nhau, người nọ hỗ trợ người kia, giúp đỡ người kia, để cả hai cùng cao hơn,

lớn hơn, phát triển hơn. . Đó mới là chiếc chìa khóa vàng đến với trái tim.

Hơn nữa, khi chung sống với nhau, hai con người còn phát triển, đâu có phải dẫm chân tại chỗ những kiến thức mình đã lĩnh hội được. Chắc chắn Hen-mut cũng sẽ thế, sẽ phát triển và lớn lên, lớn lên nhanh hơn nữa, khi về với người ấy. Một cuộc sống chung chính là một cuộc sống càng ngày càng « nhất thể hóa » hai con người, họ cùng nhau trao đổi, học tập, đàm luận và dù vô tình hay hữu ý, kiến thức của hai người cứ nhích gần lại với nhau, nhất là quan niệm sống. Mặt khác, không nhất thiết hai người phải cứ ngang tầm nhau, người mạnh mẽ này, người giỏi mặt kia, có thể mới bổ sung cho nhau tốt hơn chứ. Chắc chắn Hen-mut cũng có những nặt cực mạnh mà cô ấy thán phục, cô ấy không chê vào đâu được, vì thế hai người mới hấp dẫn lẫn nhau, mới thu hút lẫn nhau. Chắc chắn như thế, đúng quá rồi, phải không Hen-mut ? Thực ra không có ai toàn năng đâu, Hen-mut ạ. Bạn đừng lo mình lép vế, đừng sợ mình mất bình đẳng. Trước hết, cần phải nói thẳng với nhau rằng : có được một cô gái thông minh, hiểu biết như thế, bạn quả là một người hạnh phúc. Và nếu người bạn gái ấy lại biết đem trí thức của mình đóng góp được nhiều cho tổ quốc chúng ta thì bạn lại là một con người càng hạnh phúc. Xin nói vui vui một chút : không ai hôn tri thức, mà hôn đôi môi người thiếu nữ, chắc bạn hiểu chúng tôi định nói gì rồi : tình yêu là một sự kỳ diệu không ai cắt nghĩa nổi một cách trọn vẹn. Và tình yêu của bạn, chúng tôi tin rất đẹp, đó không phải là một sự chấp nối khập khiễng, mà là một sự tìm đến nhau để hòa điệu cuộc đời. Trong cuộc sống lứa đôi, một sự chênh lệch về trình độ chỉ thực sự thành vấn đề, khi có một người tiếp tục phát triển và bỏ mặc người khác ngưng trệ, hay nói khác đi, nếu trong cuộc sống đó một người trở nên ích

kỷ, sống vì mình, thì sự chênh lệch về trí thức như thế có thể mở đường cho sự ngăn cách, cho những bất đồng và rạn nứt. Còn trong một tình yêu thực sự của hai con người yêu nhau và vì nhau, tôn trọng lẫn nhau, bình đẳng với nhau, thì chênh lệch về trí thức lại chính là một động lực thúc đẩy con người vươn lên, vượt qua mình, hướng tới những đỉnh cao hơn nữa trong nghiệp vụ, trong sự phát triển tinh thần và nhân cách. Hen-mut thân mến, có lẽ chính vấn đề đó sẽ giúp bạn quyết định... Và chẳng, bạn còn phải chất vấn trái tim mình xem nó đập như thế nào nữa chứ, phải không Hen-mut. Còn một điểm nữa cũng cần phải nói thẳng với « người anh hùng » : Chẳng lẽ một người đàn ông mà lại chịu để cho vợ mình hơn hẳn một cái đầu hay sao ? (Điều này chúng mình nói thầm với nhau thôi nhé !) Thực tình yêu nhau, có hơn một cái đầu hay mười cái đầu thì yêu vẫn yêu, phải không bạn ? Nhưng... nhiều bạn trẻ trong hoàn cảnh tương tự như Hen-mut đã nói với chúng tôi rằng : vẫn yêu, vẫn rất yêu, nhưng vì rất yêu mà phải vươn lên để xứng với tình yêu, để ngang tầm hoặc hơn tầm người mình yêu một chút đỉnh... Không biết Hen-mut có tán thành quan điểm đó không ? Chúng tôi cho rằng nếu hai người yêu nhau có cùng trình độ, có cùng sự đóng góp như nhau cho xã hội và hoàn toàn bình đẳng với nhau về mọi phương diện thì đẹp đôi quá đi chứ, phải không bạn ?

Thân ái chào bạn và chúc bạn vô cùng hạnh phúc.

Tơ-rum-me

Hai nửa cuộc đời cùng « lẫn » trên trái đất ?

Các anh thân mến !

Độc cuốn sách viết về tình yêu của các anh, chúng em rất hào hứng và tranh cãi sôi nổi. Một bạn trong hội của chúng em nói rằng quan niệm về tình yêu thời rào

cũng như thời nào, ngày xưa tổ tiên chúng ta cũng yêu nhau, bây giờ chúng ta cũng « bắt chước » người xưa, và sau này con cháu cũng sẽ yêu như chúng ta... Cứ thế câu chuyện của chúng em nở như ngô rang, rồi mắc nghẽn ở chỗ : không biết ngày xưa ngày xưa các cụ nghĩ về tình yêu như thế nào ? Xin các anh cho ý kiến. Chúng em chờ thư của các anh đấy !

Rất quý mến gửi lời chào tới những chuyên gia của tình yêu.

Hai « nàng » và một « chàng » ở lớp 12, Beclin.

Thân mến gửi một « chàng » và hai « nàng » lớp 12..!

Ngày xưa người ta cũng yêu nhau, bây giờ chúng ta cũng yêu nhau và sau này người ta cũng yêu nhau... Lý luận của *hội* các bạn trẻ thật không ai bác bỏ được. Đúng quá đi chứ, vì tình yêu làm nên sự sống, và như Gơ-tơ nói : con người sinh ra trong tình yêu, lớn lên trong tình yêu... và chết đi trong tình yêu... Và hể trên trái đất này còn ít nhất là hai người khác giới tính, thì chắc chắn vẫn còn tình yêu lứa đôi, phải không các bạn ? Tuy nhiên, quan niệm của các bạn cho rằng tình yêu thời nào cũng được hiểu như nhau, quan niệm như nhau, thì không đúng. Chắc các bạn biết câu chuyện hoang đường về A-đam và Ê-va chứ ? A-đam và Ê-va ngày xưa « sống » ở trên thiên đường, trần trụi, không biết xấu hổ là gì, vì không có trí khôn và mặc dù khác giới tính, vẫn « đứng đưng » đối với nhau. Sau phải nhờ một con rắn mách cho ăn quả táo mới biết mình khác giới, và xấu hổ, lấy lá che... rồi bị thương để đầy xuống trái đất, thành vợ thành chồng. Bạn nghĩ thử xem, nếu xét theo quan niệm của thời nay, tình yêu là cơ sở của hôn nhân, thì việc thành vợ chồng của A-đam và Ê-va dựa trên cơ sở gì ? Phải chăng là... quả táo là khởi thủy của tình yêu ? Bạn hãy đưa cho bạn trai của mình

một quả táo, mời ăn, và liên tưởng đến Ê-va, chắc chắn bạn sẽ thấy thật thú vị... Có lẽ không cần giải thích dài dòng bạn cũng sẽ thấy cái « quan niệm về tình yêu thời nào cũng như thời nào » là không đúng. Xin nói thêm đề câu chuyện của các bạn tiếp tục nở như bắp rang : Ngày xưa, tổ tiên chúng ta cũng yêu đấy ! Và đối với các cụ, tình yêu là một phương trình toán học khó giải đáp, một phương trình phi lý mà rất có lý, đó là $1 + 1 = 1$. Chúng ta biết rõ mỗi con người là một cá nhân hoàn chỉnh, là một chỉnh thể, không thể tách rời. Vậy mà theo quan niệm đã từ rất xa xưa trong lịch sử thì mỗi một con người, mỗi một cá nhân chúng ta mới chỉ là *một nửa*, mới chỉ là năm mươi phần trăm sự sống. Và để vươn tới một cuộc sống hoàn toàn đầy đủ để trở thành một nguyên khối với hai nửa ghép lại hoà điệu với nhau, con người cần đến tình yêu. Và mỗi quan hệ nam nữ cũng đã được « người xưa » hiểu theo nhiều cách khác nhau : nào là người đàn bà vốn là một bộ phận của người đàn ông, vốn là một chiếc xương sườn của anh ta tạo thành, vì vậy đối với anh ta, người đàn bà phải lệ thuộc, phải biết ơn và phục tùng vô điều kiện, hoặc theo những truyền thuyết khác thì thượng đế đã rắc xuống trái đất này vô số những nửa sinh vật — những *nửa hình cầu*, và muốn tồn tại được thì những nửa hình cầu ấy phải tìm đến nhau để được trọn vẹn, để tròn đầy, có thể mới đủ sức « lăn » trên trái đất. Và truyện kể của Pi-e-tông (Hy Lạp) thì ngày xưa, khởi thủy đàn ông và đàn bà chỉ là một sinh vật, nhưng rồi bị thượng đế tách ra thành *hai nửa*, một nửa nam tính và một nửa nữ tính, vì thế nửa nọ luôn thấy thiếu thốn nửa kia, và chính sự thiếu thốn lẫn nhau đó được lý giải là tình yêu. Suy ra, trên trái đất này có hằng hà sa số những nửa hình cầu, những nửa nam tính và nữ tính, không cùng kích thước, không đồng đều, to nhỏ khác nhau. Vậy cái khả năng có hai nửa hình cầu *bằng nhau* gặp được nhau là hãn hữu, còn nói chung,

trong cái sự nháo nhào tìm nhau giữa những nửa hình cầu lặn trên trái đất, sự lắp ghép so le, khập khiễng là phổ biến. Muốn tròn trịa, hai nửa ấy cứ phải lặn, lặn mãi, chỗ nọ bù đắp chỗ kia, để tròn dần, tròn dần... Và đó là một cuộc đời chung, hiểu theo nghĩa hôn nhân. Nhưng nếu cứ lặn mãi mà không tròn thì sẽ có ngày hai nửa ấy bật ra, mỗi nửa văng đi mỗi nơi, thậm chí tìm đến những nửa khác để lặn tròn trịa hơn. Và đó là ly hôn, là tan vỡ một mối tình, và tái hôn. v.v. và v.v... Cứ đà này, các bạn có thể suy ra nhiều điều lắm. Nhưng chúng ta tạm dừng ở đây, vì chúng ta là con người của hôm nay, chúng ta hiểu tình yêu theo quan niệm của chúng ta : bình đẳng, tôn trọng lẫn nhau, cùng giúp nhau tiến bộ, yêu nhau là vì nhau, vì sự lớn lên của hai con người, cùng nhau khẳng định vị trí xã hội của mình, cùng nhau phát triển nhân cách trong tập thể mới xã hội chủ nghĩa...

Chúc các bạn tiếp tục tranh luận về tình yêu một cách bổ ích và đầy thú vị.

Thân ái

Hốp-man và Cơ-lêm

Anh ấy như con bướm... còn em ?

Anh Tơ-rum-me thân mến !

Gần đây em có dịp làm quen với một người bạn trai, và lòng em xao xuyến, anh ạ. Người bạn trai của em thông minh lắm, vui vẻ, yêu đời, và đặc biệt rất hiền trai. Chúng em rất hiểu nhau, nhưng chỉ có mỗi một điều cứ làm em phân vân mãi, đôi khi em thấy lòng mình rất buồn phiền : Không hiểu anh ấy có coi tình bạn của hai chúng em nghiêm túc hay không, có muốn nó bền vững hay không ? Vì ngoài em ra, anh ấy còn nhiều bạn gái

khác nữa, và vì anh ấy điển trai, nên các cô gái khác cũng rất thích kết bạn với anh ấy, chỉ thoáng một cái, anh ấy đã có một cô khác rồi, anh Tô-rum me à. Mọi người có cách gì để giúp anh ấy không anh? Có cách gì để giữ anh ấy không, để giúp anh ấy không như con bướm quanh quần hết hoa này đến hoa khác không anh? Em không muốn lúc nào cũng phải lo âu...

Ka-tơ-rin

Bạn Ka-tơ-rin thân mến !

Cám ơn bạn đã gửi thư cho tôi. Lá thư rất lý thú. Đặc biệt cách đặt vấn đề của Ka-tơ-rin cũng rất đáng yêu : bạn coi tình bạn giữa hai người không như nhiều cô gái khác, không tặc lưởi bảo rằng : ôi chào, đằng nào thì anh chàng cũng không chung thủy với mình, cũng liếc mắt đưa tình với những cô gái xinh đẹp khác, và đằng nào mình cũng cho anh chàng bay qua cửa sổ... Thôi thì, anh đến cũng được, anh đi cũng được, hoài hơi mà nghĩ ngợi cho tồn thọ, con bướm còn lượn lờ, bông hoa còn khoe sắc, bướm bay đi nơi khác, có bướm khác « nhào vô », có gì đâu ! Chắc Ka-tơ-rin hiểu ý tôi định nói gì. Nhưng Ka-tơ-rin không thể. Bạn suy nghĩ xem có cách gì giúp đỡ anh ấy không, giúp anh ấy nhận ra mặt yếu của mình, vì chính mặt yếu đó sau này (nếu không sửa chữa) có thể biến anh chàng thành một người kém đạo đức, thậm chí một con người lường gạt. Chắc chắn bạn trai của Ka-tơ-rin là một người rất vui tính, giàu nhiệt tình, và tốt bụng, vì không tốt bụng thì dù có điển trai đến mấy đi nữa cũng không thể được nhiều cô gái có thiện cảm đến như thế, phải không Ka-tơ-rin? Đương nhiên, con người không tĩnh tại, con người luôn phát triển theo chiều hướng tích cực, hoặc tiêu cực. Chúng ta tin rằng bạn trai của Ka-tơ-rin cũng biến đổi hợp với lòng Ka-tơ-rin. Hy vọng rằng người bạn trai ấy không mặc cảm cho mình

luôn luôn bị Ka-tơ-rin trách cứ. ghen bóng ghen gió hay thậm chí « dạy khôn » mình, vì qua thư, chúng tôi tin là Ka-tơ-rin rất tế nhị, rất thông minh và rất đáng yêu. Chắc chắn anh ấy sẽ nhận ra trái tim vàng nơi Ka-tơ-rin, và đánh giá bạn cao hơn những cô gái khác mà chỉ thoáng một cái, anh chàng đã chinh phục được... cho một sự hoa lá, cho một thoáng yêu yêu.

Rõ ràng là Ka-tơ-rin đã nhận thức được giá trị của tình bạn, đã biết rằng trong tình bạn, tình yêu chân chính, hai con người đến với nhau là hai con người muốn thực sự vì nhau, giúp đỡ nhau. Có thể người bạn trai ấy còn dễ dãi với mình, còn chưa có lúc nào suy nghĩ nghiêm túc về cuộc sống và cách xử thế của mình, vì anh ấy bện yêu yêu, say say, mơ mơ... mà, Ka-tơ-rin. Nhưng trong cuộc đời, không ai sống bằng sự mơ mơ, say say, như thế mãi mãi được, nó chỉ là một giai đoạn chưa chín muồi của tư duy. Nó đòi hỏi thời gian và sự hỗ trợ, giúp đỡ tích cực của người bạn chân tình. Và Ka-tơ-rin chắc chắn chính là người bạn ấy...

Ka-tơ-rin thân mến. Việc một người con trai có nhiều bạn gái theo tôi không hệ trọng, bởi vì người bạn gái khác với *người bạn đời*, phải không bạn ? Trong giai đoạn, còn học tập ở nhà trường, tình bạn giữa nam và nữ nói chung chưa định hình, nó chỉ mới là một sự chớm hé, một sự thăm yêu trộm nhớ, một mối thiện cảm đặc biệt chưa phát triển tới mức độ đích thực của một tình yêu theo quan niệm của chúng ta. Tình bạn ấy rất đẹp theo ý nghĩa của hoài niệm, khi con người đã dạn dày trong cuộc sống, nhưng khi con người còn đang sống trong giai đoạn đó, đang say và đang mơ, thì có khi ngỡ tưởng mình mất anh ấy sẽ là mất tất cả, sẽ là tan vỡ tất cả. Tình bạn trong nhà trường chỉ là tiền đề cho mai sau, nếu nó phát triển tốt đẹp thành tình yêu. Không phải bất

kỳ một tình bạn nào giữa nam và nữ cũng dẫn đến tình yêu, cho dù cả hai đều rất hiểu nhau, rất nghiêm túc trong tình bạn đi nữa, và muốn đến được tình yêu, tình bạn ấy phải trải qua nhiều thử thách, phải định hướng cho tương lai chung của cả hai người...

Tuy nhiên, dù người bạn trai của Ka-tơ-rin chưa chín chắn, chưa muốn ràng buộc mình vào tiền đề của một cuộc hôn nhân, nhưng chúng ta vẫn phải giúp anh ấy nhận thức được mặt yếu của mình, trước hết là giúp anh ấy hiểu rằng : dù mình hiền trai, có « ưu thế » về bên ngoài, nhưng phải biết tôn trọng con người, không được đùa bỡn với tình cảm chân thực của người khác, điều này chỉ có lợi cho anh ấy mà thôi. Vì nếu cứ triển miên như con bướm bay hết hoa này sang hoa khác, vung vãi tình cảm và tuổi xuân của mình, anh ấy sẽ mất đi một tấm lòng chân thực, và thậm chí : mất khả năng cảm nhận một tình yêu chân thực và cuộc đời sẽ chỉ là một mảng chấp vá lờ lợc những mảnh vụn hoa lá, những thoáng lát yêu yêu, hời hợt lửa rơm, nhưng không có được một hạnh phúc sâu xa và bền vững.

Chúc Ka-tơ-rin giàu nghị lực.

Thân ái

Tơ-rum-me

Trường hợp của tôi ngược lại với Ka-tơ-rin đấy, bạn ạ. Chính tôi lại là người « băng khuâng » đứng giữa nhiều nẻo đường đời, không biết đi đâu về đâu, khi có nhiều cánh tay giang ra chào mời... Riêng anh ấy không lọt vào mắt xanh của tôi, mặc dù tôi biết anh ấy rất tốt, một người thực sự có phẩm chất đáng yêu. Nhưng còn nhiều bạn trai cũng đáng mê nữa kia. Và anh ấy ra đi... Sau ngày xuất ngũ, anh ấy lại đến tìm tôi, nhưng tôi vẫn hững hờ, vẫn chờ đợi một người nào khác mà tôi không hình dung được cụ thể. Chỉ biết anh ấy đối với tôi rất

chân thành, chúng tôi có thể nói chuyện với nhau thẳng thắn và thoải mái, mặc dù anh ấy biết mình không đến được bến bờ tôi. Cứ thế, quan hệ của tôi với anh ấy là một thứ tình bạn chân thực, bền vững, không đến được tình yêu (từ phía tôi bạn ạ). Rồi tháng năm trôi, tôi đã phải lòng anh ấy từ bao giờ, tôi cũng không biết nữa. Vắng anh ấy, tôi thấy mình thiếu thốn vô kè... Và chúng tôi lấy nhau như thế đấy, Ka-tơ-rin ạ.

Giô-han-na

Ở đời có những con bướm, bởi vì có những bông hoa thích khoe mình với những hoa khác là mình tốt mã nên mới được bướm rủ rê. Loài bướm vốn thích sự hoa lệ ở bên ngoài. Riêng tình yêu tìm vào đáy sâu của tâm hồn.

Thân ái !

Ka-rin

Có phải tình bạn giữa nam và nữ luôn luôn gắn liền với một chút yêu yêu ?

Các anh thân mến !

Hiện em đang đau đầu vì một chuyện riêng tư. Em nghĩ mãi mà vẫn không cắt nghĩa nổi. Mong các anh làm quân sư ! Khi em mười sáu tuổi, em đã « đi chơi » lần đầu tiên với một người bạn trai, các anh ạ. Nhưng các anh đừng hiểu sai em nhé. Đi chơi hoàn toàn thoải mái thôi. Nhưng người bạn trai này « chỉ có những cái hôn trong đầu », nên chẳng bao lâu em cho anh ta « đi tàu suốt ». Quan niệm của em về một tình bạn không như thế, một tình bạn, theo em, phải cao thượng, vượt khỏi ranh giới của những chuyện thông thường mà người ta vẫn thấy đầy rẫy trong những cuốn phim rẻ tiền. Một nửa năm sau, em lại gặp một người bạn trai khác, về người này, em nghĩ rằng phù hợp với

lý tưởng của mình. Mặc dầu anh này không giống như anh chàng thứ nhất đi chơi với em, nhưng cứ tình ý một chút em cũng thấy anh ta theo đuổi cùng một mục đích. Và tất nhiên, em cũng chấm dứt.

Sau hai lần thất vọng về tình bạn, em chán ngán quá và trở về sống với riêng mình. Em luôn luôn mừng tượng ra một người bạn thực sự của em. Anh ấy không cần phải đẹp trai, nhưng tư cách của anh ấy nhất thiết phải có những đặc điểm sau đây : trước hết là phải *cảm thông* với em, sau đó là phải *đúng đắn*, phải biết *tôn trọng* em, và phải hết sức *chiều em*, theo ý nghĩa là biết mang lại cho em những niềm vui trong cuộc sống. Có phải những đòi hỏi của em quá cao không các anh ?

Tháng hai năm nay, em lại gặp một người bạn mới. Mặc dù đã cùng học với nhau nhiều năm trong một trường, nhưng mãi đến bây giờ chúng em mới gặp nhau. Và chúng em cùng nhau học tập năm cuối cùng trong nhà trường phổ thông. Và vì cùng học với nhau nên tình bạn cũng nảy sinh. Nhưng khi kỳ thi qua rồi và chuyện học hành lùi dần vào dĩ vãng thì chúng em không biết nói chuyện gì với nhau nữa. Tình bạn giữa hai người, ngoài chuyện học chung ra, đã trở nên vô nghĩa. Nó kéo dài thêm một thời gian và bây giờ cũng chết luôn cùng năm tháng.

Vậy tình bạn có ý nghĩa gì hử các anh ? có phải trong tình bạn nam-nữ luôn luôn phải gắn với một chút yêu yêu thì mới tồn tại ? Liệu những quan niệm của em về một tình bạn như thế có bao giờ được thực hiện không các anh ? Và trong tình bạn giữa nam và nữ, đâu là giới hạn, đâu là tình yêu, và cái gì ở giữa ?

Chào các anh thân mến

En - kê

Và thư của bạn đọc gửi En — kê :

En - kê thân mến !

Lá thư của En-kê về vấn đề tình bạn rất lý thú, nó đặt ra nhiều vấn đề mà sớm hay muộn bất kỳ một người nào cũng phải quan tâm đến. Theo tôi thì giữa nam và nữ có những tình bạn thực sự, theo đúng cái ý nghĩa cao đẹp của từ ấy, một tình bạn không hề vương chút bụi *yêu yêu* nào. Và chẳng, khi một người gần quan hệ tình bạn với những ý định « nửa trắng, nửa đen », yêu không ra yêu, bạn không ra bạn, thì đó đâu phải là tình bạn?

Mặt khác, một tình bạn thực sự tốt đẹp, nghiêm túc, tôn trọng và giúp đỡ lẫn nhau, có thể phát triển thành một tình yêu, nhưng đó lại là chuyện khác, En-kê ạ. Chẳng hạn cách đây không lâu, tôi vừa làm lễ kết hôn với người bạn trước đó của tôi đây. Chúng tôi đã cùng nhau sử dụng thời gian giải trí của mình, cùng nhau tham dự thể thao, đi xem chiếu bóng và giúp đỡ lẫn nhau trong học tập. Quả tình, khi chúng tôi còn có quan hệ tình bạn với nhau, không ai nghĩ gì đến yêu yêu (trừ những người hàng xóm hay suy diễn), sau này chúng tôi mới yêu nhau và tìm đến nhau. Có phải vì thế mà tình bạn của chúng tôi không thật hay kém giá trị không? Chắc chắn là không!

Nhưng nếu En-kê đã phát hiện ra là những người bạn trai kia chỉ coi « tình bạn » là một phương tiện để đạt tới mục đích, thì việc cho họ « đi tàu suốt » là thoả đáng. Chúng ta không chấp nhận những cái gọi là « tình bạn » như thế.

In-dơ

Tôi cũng hình dung ra một người bạn như En-kê đây, En-kê ạ! Nhưng tôi đã tìm thấy anh ấy rồi! Theo tôi, điều quan trọng nhất là người ta phải kiên nhẫn cho tới khi tìm bằng được con người ấy mới thôi. Đừng buông thả mình vào tâm trạng chán chường thất vọng, phải không bạn, vì chán chường, mềm yếu, người ta dễ « đánh

mất mình» lắm đấy, dễ đi đến những quyết định sai lầm lắm đấy! Bạn còn trẻ lắm, chắc chắn bạn sẽ tìm được anh ấy hợp với bạn, đúng như bạn mong muốn. Chúc bạn gặp nhiều may mắn!

Cơ-rit-xta

Từ lâu, tôi cũng nghĩ rằng giữa người nam và người nữ, tình bạn bao giờ cũng gắn liền với một chút yêu đương. Một số bạn gái của tôi cũng nghĩ như vậy: không có một chút yêu yêu, một tí ti trăng gió, một tẹo teo bướm-ong thì không thể có một tình bạn giữa nam và nữ (ở độ tuổi trưởng thành). Còn chuyện một người nam và một người nữ có quen biết nhau do công tác, làm việc với nhau, giao tiếp với nhau, v.v. thì đấy đâu đã là tình bạn, mà là tình công tác, tình đồng nghiệp, đồng chí chứ? Tuy nhiên tôi cũng có thể tưởng tượng là trong độ tuổi của chúng ta có thể có một tình bạn thực sự, có giá trị hơn rất nhiều so với những thứ tình hoa lá vắn vờ, vô nghĩa.

Nhưng tôi cũng tự hỏi: nếu như trong khi đang có một tình bạn thực sự với một người này, nhưng ta lại có một bạn trai khác gắn bó với ta nhiều hơn một tình bạn, thì tình bạn thực sự kia có còn tồn tại được nữa không?

In-cơ-rit

Theo tôi thì không có gì đẹp đẽ hơn một tình bạn chân chính. Và một tình bạn không «yêu yêu» có ý nghĩa gì? Trong cuộc sống, chúng ta thường cần đến một người nào đó mà ta rất tin cậy để trao đổi tâm can, để bộc bạch «nỗi lòng», nhưng không phải để trao tim. Người ấy khích lệ ta, khi ta gặp khó khăn, khuyến khích ta làm việc và phê bình ta chân tình khi ta làm những điều sai trái, vui với ta khi ta đạt được một thành tích gì đó. Nói chung, thông cảm với ta.

Tình bạn không được coi là tình yêu, mặc dù một tình bạn thực sự cũng có những tiền đề như một tình yêu chân chính, nhưng trong tình bạn nam - nữ không thể có tình dục... Và tình bạn không phải là một cái gì hoa lá. Đề bạn hiểu tôi, En-kê thân mến ạ, tôi xin kể về tôi. Tình bạn của tôi với một người bạn trai bắt đầu từ tháng sáu năm 1966. Nhưng cùng năm đó, anh ấy quen một cô bạn gái. Đương nhiên chuyện đó không làm vãn đục tình bạn của chúng tôi. Mỗi chúng tôi đều có tình yêu riêng và chúng tôi tôn trọng tình yêu của nhau. Khi có một tình bạn thực sự, người ta không bị ràng buộc gì hết, En-kê ạ.

Gut-đơ-run

Tôi có một người bạn trai thực sự ! Chúng tôi đã cùng nhau đi học và ngày hè, hầu như ngày nào anh ấy cũng đến chỗ chúng tôi. Chúng tôi nói với nhau đủ thứ chuyện trên đời, cùng nhau đọc báo Đoàn, và tranh luận với nhau về đủ mọi chuyện. Trong khi học, chúng tôi cùng nhau làm bài tập, cùng nhau ôn bài và trao đổi kiến thức. Chúng tôi hiểu nhau rất tuyệt. Anh ấy có thể đến nhà tôi thoải mái như tôi đến nhà anh ấy, mỗi khi tôi cần đến sự giúp đỡ. Chúng tôi nói với nhau cười mở, thẳng thắn, và tình bạn không trở nên vô nghĩa, khi không có gì để nói về chuyện học hành nữa. Ngược lại, chúng tôi cùng nhau đi ra hồ bơi lội, thỉnh thoảng cũng đi xem phim hoặc đi xe đạp chơi trong rừng. Nhưng chúng tôi chỉ là bạn của nhau, và cả hai đều biết rõ điều đó. Không ai nghĩ rằng mình « yêu ». Chúng tôi rất hiểu nhau, mà không hề hôn nhau, En-kê ạ.

Chúng tôi quan niệm rằng : một tình bạn chân chính tồn tại lâu hơn rất nhiều so với một thứ tình hoa lá, một thứ « yêu yêu » không ra yêu núp dưới bóng tình bạn. Chúng ta còn trẻ. En-kê không có chuyện gì đáng để phải đau đầu và thất vọng đâu, bạn gái thân mến ạ. Xin bạn đừng

nản chí, thề nào người bạn đúng như lòng bạn mong muốn sẽ đến với bạn. En-kê có thề tin như vậy. Và kiên trì, phải không bạn? Hay En-kê muốn lấy chồng sớm? Nếu thế, tôi chỉ dám khuyên bạn hãy khoan khoan. Mới học xong phổ thông, chúng ta còn phải làm nhiều việc nữa chứ, còn phải học nhiều nữa chứ, lẽ nào bằng tốt nghiệp phổ thông cũng chính là cái vé để đi vào hôn nhân hay sao?

Ua-xu-la

Quan điểm của tôi : một tình bạn thực sự giữa con trai và con gái, giữa nam sinh và nữ sinh lớn tuổi là một chuyện kỳ diệu, và luôn luôn có thể xây dựng được. Và tình bạn ấy không bị ràng buộc bởi tuổi tác. Nhưng nếu người bạn trai của En-kê chỉ có những cái hôn trong đầu », thì quả thật anh chàng chưa đủ *độ chín* cho một tình bạn. Nhưng có nhiều người con trai mới lớn lên, cứ tưởng rằng mình hôn được một cái là đã thành người lớn đấy, En-kê ạ. Nó cũng như cái mốt « phì phèo điệu thuốc lá trên gương mặt non tơ » đó thôi. Thật trẻ con và tức cười! Nhưng họ đâu có biết là mình còn trẻ con, còn chưa thành người thực sự. Họ chỉ làm hư hỏng mất những tình cảm chân chất của chính mình. Một cái hôn, béo bở gì cho cam mà dễ tan vỡ một tình bạn, phải không En-kê? Thế còn En-kê chưa chi đã cho họ đi *tẩu suốt* », có đúng không nhỉ? Dương nhiên đây là quyền của mỗi người, nhưng theo tôi, nạp đạn bắn thử hơi vội đấy! Tình bạn đâu phải là một món ăn sẵn, ai mà chẳng có những « khuyết tật của dung nhan », nếu không chúng ta đã là thiên thần. Tình bạn cũng phải được thử thách, được vun trồng, được bắt sâu, tỉa lá, xén cành... Chứ chưa gì đã thất vọng, đã cắt đứt, thế thì còn đâu là tình bạn. En-kê nghĩ sao?

An-na

Trên đây là ý kiến của một số bạn gái. Thế còn các bạn, những độc giả yêu mến của chúng tôi, các bạn nghĩ gì về bức thư của En-kê?

Tòa soạn

Em có nên tận hưởng tuổi xuân không?

Các anh trong tòa soạn báo Thế giới trẻ thân mến!

Em đã lớn rồi, hiện nay 17 tuổi, và em cũng đã có một bạn trai hơn em hai tuổi. Nhưng mẹ em không thích em có quan hệ với anh ấy, mẹ nói em không nên sớm ràng buộc với một người đàn ông nào, tốt hơn hết là hãy tận hưởng tuổi xuân của mình. Một bạn gái của em cũng khuyên em tương tự: đừng nên kết bạn với một người, nên có càng nhiều bạn trai càng tốt, vì có nhiều bạn trai mới dễ tìm được người thích hợp nhất với mình. Em không hiểu làm như thế có đúng hay không và trong tuổi thanh xuân, người ta nên như thế nào cho phải, nên xây dựng tình bạn ra sao để sau này có nhiều kinh nghiệm. Mong các anh giúp em.

Chào thân ái

Đô-rix ở Thuya-rinh-nghen

Đô-rix thân mến!

Cám ơn bạn đã gửi thư cho chúng tôi. Đọc thư, chúng tôi có ấn tượng là mẹ bạn không phản đối tình bạn của tuổi xuân đâu, Đô-rix ạ, nhưng mẹ bạn không muốn bạn có một mối quan hệ quá mật thiết với một người đàn ông, vì sợ bạn còn trẻ, trẻ lắm trẻ đến nỗi sợ bạn không làm chủ được mình, hay nói rõ hơn, sợ bạn sớm đi vào đặc điểm thứ năm của tình yêu, tức là tình dục, mà không đi qua bốn đặc điểm khác của tình yêu. Về phương diện này, chúng tôi lại nhất trí với các bậc cha

mẹ, với mẹ bạn đấy. Có lẽ mẹ bạn tin rằng cần phải nói với bạn rất nhiều về vấn đề này, một cuộc nói chuyện nghiêm túc, cởi mở và chân tình sẽ rất cần thiết, phải không bạn ? Bởi vì có những chuyện người mẹ cần thiết phải nói với con gái mình để tránh những điều đáng tiếc có thể xảy ra. Người mẹ nào mà chẳng tin con, phải không Đô-rix, nhưng người mẹ nào cũng rất lo cho con, cũng muốn con mình vững vàng trong cuộc sống, trong tình yêu... Tuy nhiên, mỗi người mẹ có một cách nói với con riêng, đáng tiếc là đôi khi cách nói ấy không rõ ràng, nói qua loa, tránh né những điều đáng ra phải nói thẳng, và chúng tôi hiểu lời mẹ bạn khuyên bạn «hãy tận hưởng tuổi xuân của mình» theo ý nghĩa hàm súc, kín đáo, sâu xa hơn bạn gái của Đô-rix khuyên Đô-rix cơ. Có một số bạn gái và bạn trai hiểu «tận hưởng tuổi xuân» hoàn toàn đơn giản theo chiều hướng hưởng thụ vật chất, săn đuổi những kỷ niệm, những «pha» mê ly, lãng mạn... nghĩa là hưởng thụ theo cái cách tìm kiếm những kỷ niệm tình dục, để có nhiều «kinh nghiệm thực tiễn» cho tình yêu và hôn nhân sau này. Điều này chắc chắn không phải là ý kiến của mẹ Đô-rix, vì một người mẹ thương con không bao giờ khuyên con như vậy. Chúng tôi tin chắc rằng mẹ Đô-rix cũng thương Đô-rix lắm. Do đó, cũng cùng một lời khuyên với chữ nghĩa như nhau, nhưng lời khuyên của mẹ bạn hoàn toàn khác lời khuyên của bạn gái Đô-rix đấy. Nếu bạn gái của Đô-rix cho rằng chọn bạn đời tốt nhất là so sánh, đối chiếu nhân cách của người mình lựa chọn với những người đàn ông khác, với những người bạn khác giới tính, thì điều này hoàn toàn đúng, nhưng nếu quan niệm phải có thật nhiều kỷ niệm tình dục với những người đàn ông khác nhau (chúng tôi ngờ ý của bạn gái Đô-rix theo hướng này) thì rất sai lầm, thậm chí có hại, và nguy hiểm. Chúng ta cũng không loại trừ khả năng người con gái có con sớm, khi mình chưa phát triển

đầy đủ, chưa chuẩn bị để thực hiện thiên chức làm mẹ mà đã phải làm mẹ, chỉ vì một khoảnh khắc yếu lòng, để suốt đời ân hận.

Tận hưởng tuổi thanh xuân, Đô-rix thân mến ạ, chúng ta nên hiểu là tận dụng quãng thời gian tươi đẹp nhất, sung sức nhất, giàu khả năng sáng tạo nhất của mình để phát triển toàn diện, để vươn tới một sự chín muồi về tinh thần lẫn thể chất, để đạt tới một trình độ nhất định về nghề nghiệp cũng như về vị trí xã hội, hay nói một cách khác, chúng ta sẽ tận hưởng tuổi xuân một cách toàn diện theo tinh thần phát triển toàn diện nhân cách của mình, để mình có đầy đủ năng lực và trí thức, có đầy đủ sức khỏe để vững vàng trong cuộc sống, vững vàng khi « tuổi thanh xuân đã qua rồi, những gì Han-xơ bé không làm được, thì Han-xơ Lớn không bao giờ làm được nữa ». Có lẽ Đô-rix hiểu ý kiến chúng tôi. Có lẽ mẹ Đô-rix chưa nói hết với bạn những ý ấy, vì còn có chút gì ngần ngại, còn chờ một thời điểm thuận tiện, nhưng chắc chắn mẹ bạn muốn khuyên bạn hãy cố gắng vượt lên mình để có một tuổi thanh xuân đầy ý nghĩa, vì tuổi thanh xuân, đó là vàng ngọc của đời người, chỉ đến có một lần, ai đánh mất tuổi xuân, thì cuộc đời sẽ rất nghèo nàn trong tâm hồn, rất chênh vênh trong cuộc sống, Đô-rix ạ.

Và nếu Đô-rix nhất trí với chúng tôi theo tinh thần ấy, thì Đô-rix nên « tận hưởng » tuổi thanh xuân lắm chứ. Chúng tôi chân tình chúc bạn gái Đô-rix không bỏ phí tuổi xuân ! Chúc bạn tận hưởng tuổi xuân đúng cái nghĩa vàng ngọc của đời người.

Thân ái chào bạn gái.

« Thế giới trẻ »

Có cách gì để « nhận mặt » tình yêu ?

Các anh trong tòa soạn thân mến !

Em rất muốn có được một mối tình thật đẹp, muốn trao tim và trao hồn thật sự cho một người con trai nào đó xứng đáng với tình em. Nhưng... em xin thú thực, em không phải là một cô gái đẹp nhất trần đời, song cũng có chút ít nhan sắc, vì vậy có nhiều bạn trai. Nhiều người đã tỏ tình với em, nhưng em chưa dám quyết định, vì còn phân vân không biết ai là bạn đời đáng tin cậy để chọn mặt, gửi trái tim vàng. Xin các anh cho biết làm cách nào để « nhận mặt » được người yêu em thực lòng ?

Cám ơn các anh !

Bạn gái thân mến !

Muốn trao « trái tim vàng » trước hết phải có « một người bạn vàng » để trao tặng, phải không bạn ? Xin trả lời bạn nhé : người bạn vàng của bạn là ai ? Đó là người con trai phù hợp nhất với hình ảnh lý tưởng của bạn. Nếu bạn chưa có được một hình tượng lý tưởng dẫn dắt bạn trong việc lựa chọn thì khó đấy, vì thực chất là bạn chưa hiểu hết mình, chưa biết được mình cần một người bạn đời như thế nào để làm phong phú thêm trong cuộc sống và để cùng nhau lớn thêm lên trong cuộc đời chung.

Muốn biết được bản chất của một mối quan hệ nam nữ cũng như nhận cách của đối tượng, tốt nhất là chúng ta xem xét và kiểm tra mối quan hệ đó dưới nhiều góc độ khác nhau. Đương nhiên đó là một quá trình lâu dài, đòi hỏi những người « muốn yêu nhau » phải kiên nhẫn và phải qua thử thách để khẳng định mình và mối tình của mình. Muốn biết anh ấy yêu « em » có thực lòng hay không, bạn có thể đặt ra những câu hỏi sau đây, tất

nhiên là không đề anh ấy trả lời, mà tìm câu trả lời của anh ấy qua hành động và cách xử thế của anh ấy :

1. Trong những điều kiện và hoàn cảnh nhất định, anh ấy có sẵn sàng hy sinh những quyền lợi riêng của anh ấy vì quyền lợi của em và sự tiến bộ của em hay không ? Hay anh ấy chỉ biết nghĩ đến mình, chỉ biết lo cho sự tiến bộ của bản thân mình và chỉ biết quan tâm đến lợi ích của riêng anh ấy ?

2. Nói rằng yêu em, nhưng anh ấy có tận tâm giúp em phát triển, giúp em học tập và công tác hay không ? Có coi việc trợ lực cho em tiến bộ là sự nghiệp của trái tim anh ấy hay không ?

3. Yêu em, nhưng anh ấy có yêu mến và tôn trọng em như yêu quý mẹ anh ấy hoặc em gái anh ấy hay không ?

4. Vì tình yêu lâu bền, anh ấy có sẵn sàng vượt lên mình và sửa chữa những khuyết điểm và nhược điểm được em tận tình giúp đỡ hay không ? -

5. Anh ấy có sẵn sàng và có khả năng chung thủy với em không ?

6. Anh ấy có biết cách « chiều » em và mang đến cho em những niềm vui hay không ? Ở đây chúng ta nên hiểu sự chiều chuộng của một người bạn trai đối với người bạn gái chính là sự quan tâm săn sóc của người đó, một sự quan tâm săn sóc chân tình xuất phát từ đáy lòng, không nhất thiết phải là những món quà tặng đắt tiền hay một sự chiều chuộng quá mức không có lợi cho mối quan hệ bình đẳng giữa hai người.

7. Anh ấy có yêu em như yêu anh ấy không ? Có muốn cùng em xây dựng một kế hoạch tương lai cho cả hai người hay không ? Hay anh ấy chỉ coi em là một người bạn đường phục vụ cho sự nghiệp hoặc ý đồ riêng của anh ấy ?

8. Anh ấy yêu em bởi lẽ gì ? Vì sao lại yêu em mà không yêu người khác ? Có phải yêu mắt em, yêu dáng vóc của em, yêu giọng nói của em, hay là yêu em vì thực sự hiểu em, hiểu bản chất của em ?

Theo ý chúng tôi đó là những câu hỏi thính mà một người bạn gái cần tìm lời giải đáp ở đối tượng để làm căn cứ cho việc chọn bạn vàng rồi trao trái tim vàng. Trên đây chỉ là những câu hỏi hướng dẫn giúp bạn gái nhận mặt người yêu. Bạn có thể coi đó làm cơ sở để « duyệt đơn » đấy nhé !

Thân ái chào bạn và tất cả
những ai đang đi tìm tình yêu !

Theo tài liệu CHDC Đức :

1. H. Cơ-lêm và H. Hốp-man ; « Một lời nói thẳng », NXB Đời mới, Béclin, in lần thứ 8, 1956.

2. K. Tơ-rum-me ; « Bốn mắt nhìn nhau », NXB Đời mới, Béclin, 1966.

3. D.G. Vê-be ; « Quanh chuyện tình yêu », NXB nhân dân và Sức khỏe, Béclin, 1967.

4. V. Pôn-te ; « Cuộc hôn nhân của chúng ta », NXB Phụ nữ Laixich, 1970 và các tài liệu khác.

MỤC LỤC

	Trang
I. Có phải đây là tình yêu và người ta mong đợi	6
II. Tình yêu ơi! Biết tìm nơi đâu?	33
III. Những lá thư tâm tình, những lời đáp chân tình	45

GUƠNG MẶT TÌNH YÊU
NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ
Chịu trách nhiệm xuất bản :
NGUYỆT TÚ

Biên tập : KIM HOÀN
Trình bày bìa : TRẦN HAY
Sửa bài : THANH MAI

In 30.000 cuốn khổ 12,5 × 19, tại Xưởng in Nông nghiệp II
12, Mạc Đình Chi — Thành phố Hồ Chí Minh, xong tháng 3 - 1982.
Số in.... số X.B. 1 - PN. — nộp lưu chiểu tháng 3-1982